

Stichting Pensioenfonds BP

Jaarrapport 2015

Stichting Pensioenfonds BP

Internetsite: www.pensioenfondsbp.nl

Adres: Postbus 1131
3000 BC Rotterdam

INHOUDSOPGAVE

Pagina

A	Kerncijfers	4
B	Karakteristieken van het pensioenfonds	10
C	Verslag van het verantwoordingsorgaan	15
D	Bestuursverslag	18
	Verslag van het bestuur	19
	Pensioenparagraaf	27
	Beleggingenparagraaf	28
	Financiële paragraaf	31
	Risicoparagraaf	35
	Toekomstparagraaf	37

JAARREKENING

1	Balans per 31 december	40
2	Staat van baten en lasten	41
3	Kasstroomoverzicht	43
4	Algemene toelichting	44
5	Toelichting op de balans	52
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	72

OVERIGE GEGEVENS

1	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	82
2	Herstelplan	82
3	Toeslagverlening	82
4	Bestemming saldo van baten en lasten	82
5	Actuariële verklaring	83
6	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	85

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers	93
2	Pensioenregelingen en toeslagverlening	94

A KERNCIJFERS

KERNCIJFERS

Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden (ultimo)

	2015		2014		2013		2012		2011	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Deelnemers	1.080	24,8	1.097	25,4	1.127	26,2	1.138	26,6	1.199	28,3
Gewezen deelnemers	1.310	30,1	1.339	31,0	1.393	32,3	1.473	34,4	1.455	34,3
Pensioengerechtigden	1.963	45,1	1.887	43,6	1.788	41,5	1.669	39,0	1.586	37,4
	<u>4.353</u>	<u>100,0</u>	<u>4.323</u>	<u>100,0</u>	<u>4.308</u>	<u>100,0</u>	<u>4.280</u>	<u>100,0</u>	<u>4.240</u>	<u>100,0</u>

Bijdragen van werkgevers en werknemers, overdrachten van rechten, pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (x €1.000)

	2015	2014	2013	2012	2011
Premiebijdragen risico pensioenfondsen (van werkgevers en werknemers)	25.361	46.413	46.366	30.743	26.359
Bijdrage VPL-regeling	-	6.535	8.405	1.896	1.547
Premiebijdragen risico deelnemers	640	2.721	2.539	2.452	2.343
	<u>26.001</u>	<u>55.669</u>	<u>57.310</u>	<u>35.091</u>	<u>30.249</u>
Saldo overdrachten van rechten risico pensioenfondsen	2.545	927	1.015	505	458
Saldo overdrachten van rechten risico deelnemers	-1.695	-1.186	-1.256	-813	-1.262
	<u>850</u>	<u>-259</u>	<u>-241</u>	<u>-308</u>	<u>-804</u>
Pensioenuitkeringen	33.200	30.666	27.587	24.977	22.744
Pensioenuitvoeringskosten	2.509	1.740	1.487	1.354	1.347

Premiebijdragen risico pensioenfondsen zijn in 2015 lager dan voorgaande jaren omdat de toeslagverlening 2015, vanwege de besluitvorming in 2014, als baat in 2014 is opgenomen.

Bijdrage VPL-regeling:

Vanaf het jaarrapport 2012 is de VPL-regeling separaat in de jaarrekening en de kerncijfers opgenomen. Hiervoor zijn de vergelijkende cijfers 2011 aangepast.

De bijdragen van 2014 en 2013 betreffen een vrijwillige additionele storting van de werkgever.

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves, aanwezig vermogen (x €1.000) en dekkingsgraad (%)

	31-12-2015	31-12-2014	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2011
Technische voorzieningen					
- voor risico pensioenfonds	1.066.656	1.020.279	840.881	838.161	756.686
- voor risico deelnemers	44.798	44.690	36.074	33.849	28.588
	<u>1.111.454</u>	<u>1.064.969</u>	<u>876.955</u>	<u>872.010</u>	<u>785.274</u>
Reserves	80.893	71.468	78.594	38.172	32.227
Beleggingen					
- voor risico pensioenfonds	1.122.594	1.100.130	890.209	888.692	764.858
- voor VPL-regeling	23.466	26.630	19.992	12.996	10.619
- voor risico deelnemers	44.798	44.690	36.074	33.849	28.588
Langlopende schulden (uit hoofde van VPL)	-23.466	-26.630	-19.992	-12.996	-10.619
Overige activa	59.481	5.694	35.534	37.360	6.413
Saldo overige vorderingen en schulden	-34.526	-14.077	-6.268	-49.719	17.642
Totaal aanwezig vermogen	<u>1.192.347</u>	<u>1.136.437</u>	<u>955.549</u>	<u>910.182</u>	<u>817.501</u>
Actuele dekkingsgraad (*)	107,3	107,0	109,3	104,6	104,3
Beleidsdekkingsgraad	103,8	109,1	-	-	-
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0	104,1	104,1	104,2	104,2
Vereiste dekkingsgraad	114,7	111,6	112,6	111,9	111,2

De voorwaardelijke overgangsregeling is met ingang van jaarrapport 2014 geherrubriceerd onder "langlopende schulden". De vergelijkende cijfers 2013, 2012 en 2011 zijn geherrubriceerd.

(*) De actuele dekkingsgraad is tot en met 2014 de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds. Het aanwezig vermogen voor de berekening van de dekkingsgraad bestaat uit de beleggingen voor risico pensioenfonds, zonder de beleggingen in het kader van de VPL-regeling, vermeerderd met de liquide middelen en het saldo overige activa en passiva.

Onder het nieuwe FTK (Financieel Toetsingskader) moeten pensioenfondsen ook hun beleidsdekkingsgraad berekenen. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend 12-maands gemiddelde van de actuele dekkingsgraad.

Vanaf ultimo 2015 wordt het aanwezige vermogen verhoogd met de beleggingen voor risico deelnemers en de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds met de technische voorzieningen voor risico deelnemers. Deze manier van berekenen wordt sinds 31 december 2015 gevraagd door De Nederlandsche Bank. Ten behoeve van de beleidsdekkingsgraad zijn de maandelijks actuele dekkingsgraden van 2015 met terugwerkende kracht herkend inclusief de beleggingen en technische voorzieningen voor risico deelnemers.

Verdeling beleggingsportefeuille voor risico pensioenfonds (x €1.000)

	31-12-2015		31-12-2014		31-12-2013		31-12-2012		31-12-2011	
		%		%		%		%		%
Vastgoedbeleggingen	41.154	3,7	37.201	3,4	28.900	3,2	31.540	3,6	25.153	3,3
Aandelen	248.941	22,3	239.687	21,7	178.944	19,9	141.702	16,1	117.430	15,6
Vastrentende waarden	781.942	70,1	764.395	69,3	658.656	73,4	478.480	54,7	459.610	60,6
Derivaten	19.966	1,8	37.421	3,4	12.822	1,4	41.712	4,8	31.323	4,1
Overige beleggingen	23.777	2,1	24.619	2,2	18.667	2,1	181.978	20,8	124.622	16,4
	<u>1.115.780</u>	<u>100,0</u>	<u>1.103.323</u>	<u>100,0</u>	<u>897.989</u>	<u>100,0</u>	<u>875.412</u>	<u>100,0</u>	<u>758.138</u>	<u>100,0</u>
Derivaten met een negatieve waarde	30.280		23.437		12.212		26.276		17.339	
Beleggingen toegerekend aan VPL-regeling	-23.466		-26.630		-19.992		-12.996		-10.619	
	<u>1.122.594</u>		<u>1.100.130</u>		<u>890.209</u>		<u>888.692</u>		<u>764.858</u>	

Beleggingsopbrengsten en kosten vermogensbeheer risico pensioenfonds (x €1.000)

	2015	2014	2013	2012	2011
Directe beleggingsopbrengsten	20.451	21.585	11.096	11.703	7.800
Indirecte opbrengsten	-2.956	121.787	-8.766	75.201	47.334
Kosten vermogensbeheer	-1.859	-2.547	-2.179	-1.470	-1.914
	<u>15.636</u>	<u>140.825</u>	<u>151</u>	<u>85.434</u>	<u>53.220</u>
Toegerekend aan beleggingen in het kader van VPL	-422	-2.814	-60	-1.220	-655
	<u>15.214</u>	<u>138.011</u>	<u>91</u>	<u>84.214</u>	<u>52.565</u>

Op basis van het beleggingsrendement dat in het verslagjaar behaald wordt, worden beleggingsresultaten toegerekend aan de beleggingen in het kader van de VPL-regeling.

Beleggingsresultaten VPL (x €1.000)

	2015	2014	2013	2012	2011
Toegerekend aan beleggingen in het kader van VPL	<u>422</u>	<u>2.814</u>	<u>60</u>	<u>1.220</u>	<u>655</u>

Beleggingsopbrengsten risico deelnemers (x €1.000)

	2015	2014	2013	2012	2011
Directe opbrengsten	42	54	63	15	94
Indirecte opbrengsten	1.228	7.027	879	3.607	194
Kosten van vermogensbeheer	-107	-	-	-	-
	<u>1.163</u>	<u>7.081</u>	<u>942</u>	<u>3.622</u>	<u>288</u>

**Beleggingsrendement voor
risico pensioenfonds**

	2015	2014	2013	2012	2011
	%	%	%	%	%
Totaal rendement	1,7	15,1	0,5	11,9	8,9

Pensioengegevens

(Bedragen x € 1)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>
<u>Pensioenregeling 2015</u>					
Franchise	12.642	nvt	nvt	nvt	nvt
Maximum middelloon	100.000	nvt	nvt	nvt	nvt
Maximum AOP	128.833	nvt	nvt	nvt	nvt

Pensioenregeling

BP Europa SE - BP Nederland

Franchise en maximum eindloon wijzigen per 1 april van het betreffende jaar.

Toeslagen gaan in op 1 januari vanaf het verslagjaar 2012.

Daarvoor gingen ze in per 1 april.

Franchise					
* Regeling 2006	nvt	17.716	17.284	16.862	16.483
* Regeling 2002	nvt	17.716	17.284	16.862	16.483
* Regeling 1998	nvt	16.445	16.172	16.092	15.914
Maximum eindloon					
* Regeling 2006	nvt	76.769	74.897	73.070	71.427
* Regeling 2002	nvt	76.769	74.897	73.070	71.427
Toeslagen					
* Gewezen deelnemers	1,00%	2,50%	2,53%	1,17%	1,30%
+ inhaaltoeslag	-	-	0,06%	-	-
* Pensioengerechtigden	1,00%	2,50%	2,53%	1,17%	1,30%
+ inhaaltoeslag	-	-	0,06%	-	-

Pensioenregeling BP Raffinaderij

Franchise, maximum eindloon en toeslag gaat in op 1 januari van het verslagjaar

Franchise						
* Regeling 2006	#	nvt	13.913	13.641	13.275	13.078
* Regeling 1991		nvt	16.759	16.483	16.278	16.074
Maximum eindloon						
* Regeling 2006	#	nvt	76.522	75.026	73.013	71.929
Toeslagen						
* Gewezen deelnemers	1,00%	2,50%	2,55%	1,84%	1,20%	
+ inhaaltoeslag	-	0,27%	1,35%	-	-	
* Pensioengerechtigden	1,00%	2,50%	2,55%	1,84%	1,20%	
+ inhaaltoeslag	-	0,27%	1,35%	-	-	

B KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

Profiel

Stichting Pensioenfonds BP is statutair gevestigd te Rotterdam. De laatste statutenwijziging was op 14 september 2015. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41204455. Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de koepelorganisatie Pensioenfederatie. Het pensioenfonds heeft tot doel uitvoering te geven aan de pensioenreglementen, zoals die gelden voor de aangesloten ondernemingen. Hiertoe wordt voor 4.353 (2014: 4.323) deelnemers, gepensioneerden en gewezen deelnemers/ slapers circa € 1.116 miljoen vermogen belegd (2014: € 1.103 miljoen). Het pensioenfonds heeft geen nevenactiviteiten, met uitzondering van de uitvoering van de VPL-regeling.

Organisatie van het pensioenfonds

Verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

In het vervolg van dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige organisatie van het pensioenfonds.

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het pensioenfonds en het uitvoeren van de door de werkgevers toegezegde pensioenregelingen, waaronder het verrichten van pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden van deelnemers. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid is het uitvoeren van interne controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds.

Het bestuur heeft bevoegdheden krachtens de statuten en reglementen alsmede de hiermee verbonden uitvoeringsbesluiten en uitvoeringsovereenkomst, tot het verrichten van betalingen en het aangaan van contractuele verplichtingen met derden. In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de beleidsruimte van het bestuur. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als 'goed huisvader' de regie over de werkzaamheden van het pensioenfonds.

Samenstelling van het bestuur

Het pensioenfonds heeft een paritair bestuur. Het bestuur bestaat uit acht bestuursleden. Deze bestuursleden worden als volgt door het bestuur benoemd:

- | Op voordracht van de werkgevers:
 - twee bestuursleden door de vertegenwoordiger BP Europa SE - BP Nederland; en
 - twee bestuursleden door de vertegenwoordiger BP Raffinaderij Rotterdam B.V.; en

- | Op voordracht van de deelnemers:
 - één bestuurslid door de ondernemingsraad BP Europa SE - BP Nederland; en
 - één bestuurslid door de ondernemingsraad BP Raffinaderij Rotterdam B.V.; en

- | Op voordracht van de pensioengerechtigden:
 - één bestuurslid na verkiezingen door en uit de pensioengerechtigden van BP Europa SE - BP Nederland bij meerderheid van stemmen, waarvoor de vereniging: Vereniging van Oud BP medewerkers ("VOBP"), statutair gevestigd te Herveld kandidaten kan stellen; en
 - één bestuurslid na verkiezingen door en uit de pensioengerechtigden van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. bij meerderheid van stemmen, waarvoor de stichting: Stichting Seniorenkontakt Nerefco ("Seconer"), statutair gevestigd te Rozenburg, kandidaten kan stellen.

Alle bestuursleden hebben een zittingstermijn van vier jaar. Eén van de leden die door de werkgever is benoemd, wordt als voorzitter aangewezen. Eén andere werkgeversvertegenwoordiger wordt als plaatsvervangend voorzitter aangewezen.

Eind 2015 bestond het bestuur van Stichting Pensioenfonds BP uit de volgende personen:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur	Geboortejaar	Geslacht
S. Gunnewijk	Voorzitter	Werkgever	01-01-2003	01-07-2018	1958	Man
P. Koole	Bestuurslid	Werkgever	16-12-2010	01-07-2018	1954	Man
M.A. Roberts	Bestuurslid	Werkgever	22-09-2005	01-07-2018	1956	Man
H.J. Lindaart	Bestuurslid	Werkgever	23-09-2014	01-09-2018	1967	Man
N. Bergmans	Bestuurslid	Deelnemers	01-11-2010	01-11-2018	1966	Man
A. Bakels	Bestuurslid	Deelnemers	16-12-2010	01-12-2018	1956	Man
A.J.M. Baltussen	Bestuurslid	Gepensioneerden	04-10-2011	01-10-2019	1949	Man
J.A. Nieuwenhuize	Bestuurslid	Gepensioneerden	13-07-2012	01-07-2016	1945	Man

De heer H.J. Lindaart en de heer P. Koole vormen samen het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur komt bij elkaar in de maanden dat er geen bestuursvergaderingen worden gehouden.

Het bestuur van het pensioenfonds besteedt conform de Pensioenwet en de daarin opgenomen eisen voor goed pensioenfondsbestuur veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. Reglementair is bepaald hoe het bestuur omgaat met zijn rol en invulling geeft aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Verantwoordingsorgaan

Het pensioenfonds kent een Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit een vertegenwoordiging van werkgever, werknemers en gepensioneerden. Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit minimaal 3 en maximaal 6 leden. In het Verantwoordingsorgaan zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. De leden van het Verantwoordingsorgaan vormen een zo evenwichtig mogelijke afspiegeling van de betreffende geleding. Het bestuur bepaalt het aantal leden van het Verantwoordingsorgaan met inachtneming van het feit dat het Verantwoordingsorgaan bestaat uit ten minste één werkgeversvertegenwoordiger, één deelnemersvertegenwoordiger en één pensioengerechtigden-vertegenwoordiger.

De verantwoording die het bestuur aflegt en het formele overleg tussen bestuur en Verantwoordingsorgaan zijn onderdeel van de jaarverslagcyclus. In dit jaarverslag zal verslag gedaan worden van de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan ten aanzien van het gevoerde beleid in 2015.

Eind 2015 bestond het Verantwoordingsorgaan uit de volgende leden:

Naam	Functie	Geboortejaar	Geslacht
H. Muilerman	Lid namens de werkgevers	1961	Man
W. Blok	Lid namens de gepensioneerden	1942	Man
C. Vreeken	Lid namens de gepensioneerden	1950	Man
G. Kamperman	Lid namens de gepensioneerden	1944	Man
A. Zonderop	Lid namens de werknemers	1957	Man
S. van de Polder	Lid namens de werknemers	1955	Man

Intern toezicht

Het intern toezicht heeft betrekking op het kritisch bezien van het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds door onafhankelijke deskundigen.

Voor het intern toezicht is gekozen voor een visitatiecommissie, die eens per jaar de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkinggraad van) het pensioenfonds beoordeelt. De visitatiecommissie wordt ingevuld door professionele leden van VCHolland, rapporteert aan het bestuur en bespreekt de rapportage en de eventuele daarop voorgenomen bestuursbesluiten met het Verantwoordingsorgaan.

In 2014/2015 heeft een visitatie van het pensioenfonds plaatsgevonden. In het jaarrapport 2014 is hiervan verslag gedaan. Vanwege de overstap naar België in 2016, is er voor gekozen om in 2015/2016 geen visitatie uit te voeren.

Medezeggenschap

Medezeggenschap van gepensioneerden is geregeld door bestuursleden namens de gepensioneerden in het bestuur zitting te laten nemen. Deze bestuursleden worden gekozen uit de kring van gepensioneerden

Investeringscommissie

De investeringscommissie voert het overleg met de externe vermogensbeheerders en adviseert het bestuur over te nemen besluiten met betrekking tot het vermogensbeheer.

Communicatiecommissie

Het pensioenfonds kent een communicatiecommissie. Deze adviseert het bestuur over het te voeren communicatiebeleid.

Commissie Risico management

Het pensioenfonds heeft sinds april 2013 een commissie risico management. Deze adviseert het bestuur over het beleid rondom integraal risico management en het risico management framework.

Pensioenregelingen

Het pensioenfonds voert de regelingen van de werkgevers uit.

De regelingen en toeslagverleningen zijn uitgebreid beschreven in bijlage 2 van dit jaarrapport.

Uitvoeringsorganisaties

Naast de bovenstaande interne organen kent het pensioenfonds ook meerdere uitvoeringsorganisaties. In het navolgende een beschrijving van de partijen die door het pensioenfonds worden ingeschakeld.

Administrateurs

Het pensioenfonds heeft administratieve werkzaamheden uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties.

De werkzaamheden betreffende pensioenadministratie, uitkeringenadministratie, financiële administratie en verslaglegging, actuariële en bestuursondersteuning worden door Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. te Tilburg uitgevoerd.

Werkzaamheden betreffende de vermogensadministratie en rapportages ten behoeve van De Nederlandsche Bank (DNB)-staten worden uitgevoerd door Achmea Investment Management B.V. (Achmea IM) te Zeist. Achmea IM is op 1 januari 2016 ontstaan uit een fusie tussen Achmea Beleggingsfondsen Beheer B.V. en Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V.

De beleggingsadministratie voor de beschikbare premieregeling wordt uitgevoerd door NNIP Investment Partners B.V. (NNIP) gevestigd te Den Haag.

Herverzekeraar

De overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's van Stichting Pensioenfonds BP zijn verzekerd bij Centraal Beheer te Apeldoorn.

Vermogensbeheerders

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan BlackRock Advisors en BNP Paribas Investment Partners. Northern Trust Company is aangewezen als custodian.

Accountant, actuaris en overige adviseurs

Het pensioenfonds wordt bijgestaan door de volgende externe deskundigen:

Accountant

De externe accountant controleert de jaarrekening en de verslagstaten ten behoeve van DNB en doet verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een controleverklaring en een accountantsverslag aan het bestuur. Hierin zijn opmerkingen en aanbevelingen opgenomen omtrent de administratieve organisatie en interne controle van het pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft Ernst & Young Accountants LLP voor deze diensten ingeschakeld. De eindverantwoordelijkheid ligt bij de heer drs. R. Pluymakers RA.

Waarmerkend actuaris

De waarmerkend actuaris rapporteert jaarlijks over de financiële positie van het pensioenfonds en geeft een actuariële verklaring af. Als waarmerkend actuaris is drs. B. van Boesschoten AAG verbonden aan Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen aangesteld.

Adviserend actuaris

Als adviserend actuaris is drs. K. Kusters-Van Meurs AAG van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen aangesteld. Een gespecialiseerde ALM-adviseur (Asset Liability Management) draagt zorg voor de uitvoering van de ALM-studie en de haalbaarheidstoets.

Beleggingsanalist (performance analyst)

De externe deskundigen van Portfolio Evaluation rapporteren aan de Investeringscommissie en het bestuur over de beleggingsresultaten en de performance van de vermogensbeheerders. Portfolio Evaluation analyseert ook de resultaten en performance van de beleggingen in de beschikbare premieregeling.

C VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

VERANTWOORDINGSORGAAN

Verslag van het Verantwoordingsorgaan over boekjaar 2015

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst.

In de overleggen tussen het bestuur en het VO op 17 maart 2015, 18 mei 2015, 8 juni 2015, 22 juni 2015, 16 september 2015, 30 september 2015, 20 november 2015 en 24 mei 2016 heeft het bestuur verantwoording afgelegd over het door haar gevoerde beleid in 2015. Daarnaast heeft het VO ter vaststelling van haar beoordeling kennis genomen van het concept jaarverslag 2015 van Stichting Pensioenfonds BP.

Bevindingen

Het jaar 2015 stond in het teken van het afstemmingstraject over de eventuele overgang van de Nederlandse pensioenregelingen naar het pan-Europees pensioenfonds van BP. Het bestuur heeft het VO sinds begin 2013 diverse keren geïnformeerd over de stand van zaken rondom het onderzoek naar de eventuele overgang. In de loop van 2015 zijn er een groot aantal vergaderingen belegd in het kader van het afstemmingstraject voorafgaand aan het indienen van de adviesaanvraag over de overdracht. De projectgroep, het VO en de Ondernemingsraden van de aangesloten werkgevers hebben gezamenlijke overleggen gehad in 2015 op 18 mei, 8 juni, 22 juni, 8 juli, 29 juli, 12 augustus, 26 augustus, 3 september, 9 september en 16 september.

Het VO heeft in dit traject benadrukt dat deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden niet meer risico mogen lopen met betrekking tot hun pensioenaanspraken en indexatie in het pan-Europees pensioenfonds dan in het huidige pensioenfonds. Daarnaast heeft het VO aangedrongen op goede en duidelijke communicatie zowel richting deelnemers als richting gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Het VO is tevreden dat er duidelijke afspraken zijn gemaakt over de rol van de werkgever in de financiering van het pan-Europese pensioenfonds en dat het pensioen door de vastgelegde bijstortingsverplichting nog beter zeker gesteld is dan nu het geval is. Het VO is zeer blij dat in het pan-Europees pensioenfonds geen sprake kan zijn van korting van pensioenen. Alles afwegend, heeft het VO in haar vergadering van 30 september 2015 besloten om een positief advies uit te brengen met betrekking tot de voorgenomen besluiten van het bestuur inzake de overdracht naar het pan-Europees pensioenfonds.

Het VO is zeer tevreden over de manier waarop het bestuur het VO heeft betrokken bij de afstemming over de eventuele overgang naar het pan-Europese pensioenfonds. Het bestuur heeft het VO voldoende geïnformeerd en het bestuur heeft alle relevante documenten verstrekt om een goed oordeel te kunnen vormen over het adviesaanvraag. Het VO heeft de mogelijkheid gehad om wezenlijk invloed te kunnen uitoefenen op de voorgenomen bestuursbesluiten.

In tegenstelling tot de meeste andere pensioenfondsen heeft het pensioenfonds BP de pensioenen kunnen verhogen in 2015. Dit is voor een groot deel te danken aan de bijdragen van de sponsor. Het VO is zeer tevreden dat het pensioenfonds alle gemiste toeslagen van de voorgaande jaren wist in te halen. Helaas was er over de voorgaande vijf jaren onvoldoende overrendement gemaakt door het pensioenfonds om per 1 januari 2016 de pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te kunnen verhogen. Voor deze groepen ontstaat in 2016 een indexatieachterstand van 0,6%. Als er voldoende overrendement wordt gemaakt in de komende jaren, is er kans dat deze indexatieachterstand alsnog kan worden ingehaald.

Het VO is in het algemeen tevreden met de administratie en communicatie richting de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Er is sprake van een constante verbetering in deze activiteiten. Het VO is zeer tevreden met de kwaliteit van het jaarverslag: het beleid van het bestuur wordt duidelijk uitgelegd en de relevante zaken zijn uitgebreid beschreven.

Het bestuur en het VO hebben gezamenlijk extra aandacht besteed aan de individuele- en collectieve deskundigheidsbevordering van de leden van het VO. Zo heeft een adviseur van Mercer het VO in maart 2015 uitgebreid geïnformeerd over de gevolgen van de invoering van het nieuwe Financieel Toetsingskader.

De verschillende stakeholders zijn op adequate wijze vertegenwoordigd in het bestuur van het pensioenfonds

Beoordeling

Op grond van de ter beschikking gestelde documenten en de bespreking in de bestuursvergaderingen heeft het VO een positieve beoordeling over het handelen van het bestuur. Het bestuur heeft in 2015 een consistent beleid gevoerd, waarbij de belangen van alle belanghebbenden van het pensioenfonds afgewogen en geborgd zijn. Het Verantwoordingsorgaan beveelt aan om als bestuur van het pan-Europese pensioenfonds en als de Dutch Management Committee door te gaan met het huidige beleid.

Het verantwoordingsorgaan

W. Blok
G. Kamperman
H. Mulierman
S. van de Polder
C. Vreeken
A. Zonderop

Reactie van het bestuur

Het bestuur is tevreden met het oordeel dat het Verantwoordingsorgaan heeft uitgebracht over het gevoerde beleid van het pensioenfonds. Verder is het bestuur verheugd te constateren dat het Verantwoordingsorgaan de zorgvuldige afweging van alle belangen van de belanghebbenden en de borging daarvan door het pensioenfonds in haar besluitvorming duidelijk herkent. Het bestuur wil op deze plaats ook het Verantwoordingsorgaan bedanken voor haar inzet en prettige samenwerking.

D BESTUURSVERSLAG

VERSLAG VAN HET BESTUUR

Hoofdlijnen

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds BP brengt hierbij verslag uit over de verrichte werkzaamheden, het gevoerde beleid en de pensioenontwikkelingen in het jaar 2015. Het doel van het verslag is om informatie te verschaffen over de stand van zaken, de resultaten en wijzigingen in de financiële positie van het pensioenfonds.

Het jaar 2015 stond voor het bestuur onder andere in het teken van de wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2015, de invoering van het nieuwe Financieel Toetsingskader en het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds. Naast deze onderwerpen heeft de discussie over de toekomst van het pensioenfonds een belangrijke rol gespeeld in 2015.

Voorgenomen besluit tot liquidatie en collectieve waardeoverdracht

De aangesloten werkgevers (BP Europa SE - BP Nederland en BP Raffinaderij Rotterdam B.V.) hebben reeds in 2013 aan het bestuur van Stichting Pensioenfonds BP hun intentie voorgelegd om de uitvoering van de pensioenregelingen onder te brengen bij het pan-Europese pensioenfonds van BP: het OFP BP Pensioenfonds (OFP). Het OFP is gevestigd in België. Het OFP voert op dit moment al pensioenregelingen uit voor ondernemingen uit de groep van BP in België, Ierland, Cyprus, Zwitserland en Spanje. Sinds geruime tijd onderzoeken de aangesloten werkgevers en het bestuur samen de mogelijkheden om de uitvoering van de pensioenregeling voor (oud-) werknemers van de aangesloten werkgevers onder te brengen bij het OFP.

Op 3 juni 2015 hebben de aangesloten werkgevers aangegeven de stap te gaan zetten om aan de ondernemingsraden instemming te vragen om de uitvoering van de pensioenovereenkomst per 1 januari 2016 onder te brengen bij het OFP. Nu de werkgevers concreet hebben aangegeven de uitvoering van de pensioenregeling voor de toekomstige opbouw te willen voortzetten in het OFP, moest het bestuur zich beraden op de toekomst van het pensioenfonds. De aangesloten werkgevers meenden dat het vanuit praktisch oogpunt in het belang van hun (oud-)werknemers is het beheer van de toekomstige pensioenopbouw en het opgebouwd pensioen te concentreren bij dezelfde pensioenuitvoerder.

Het bestuur en de aangesloten werkgevers hebben naar aanleiding van het verzoek van de werkgevers gezamenlijk een intensief traject ingezet om het voornemen tot overgang naar het OFP uit te werken en met alle betrokken partijen te bespreken. Dat intensieve traject blijkt onder andere uit het intensiveren van de vergaderfrequentie van het bestuur om de mogelijke overgang naar het OFP te bespreken. Het bestuur en de aangesloten werkgevers hebben afgesproken samen op te trekken in het medezeggenschapstraject met het Verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds en met de ondernemingsraden van de werkgevers. In afstemming met de genoemde organen werd een gezamenlijke werkgroep opgericht om alle aspecten van de overgang te kunnen bespreken, mede aan de hand van alle documenten die gemeoid zijn met het onderbrengen van de pensioenregelingen bij het OFP enerzijds en het overdragen van de bestaande aanspraken, verplichtingen en vermogen naar het OFP anderzijds.

Het bestuur heeft met hulp van gespecialiseerde adviseurs de mogelijke toekomstscenario's van het pensioenfonds geïventariseerd. Mercer heeft onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds onder te brengen bij een verzekeraar. De conclusie was dat het niet mogelijk is om de nominale rechten in te kopen bij een verzekeraar, zonder aanvullende storting door de werkgevers. Aangezien de werkgevers hebben aangegeven niet bereid te zijn om bij te storten ten behoeve van een collectieve waardeoverdracht naar een verzekeraar, heeft het bestuur geconcludeerd dat het niet zinvol is deze route verder te verkennen, bijvoorbeeld door offertes op te vragen bij verzekeraars.

Het bestuur heeft zich in zijn vergaderingen van 29 juni en 19 augustus 2015 opnieuw gebogen over andere toekomstscenario's ten behoeve van de pensioenuitvoering. Alternatieve vormen van pensioenuitvoering die voorbij zijn gekomen zijn: de oprichting van een algemeen pensioenfonds, de aansluiting bij een algemeen pensioenfonds, een bedrijfstakpensioenfonds of een premiepensioeninstelling en doorgaan als een gesloten fonds. Het bestuur heeft geconcludeerd dat de alternatieven niet opwegen tegen de voordelen van het OFP. De financiering is sterker in het OFP waardoor zowel jonge als oude deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden meer zekerheid hebben over hun pensioen en over de eventuele indexatie.

Het bestuur heeft op 23 september 2015 een voorgenomen besluit genomen om de uitvoeringsovereenkomsten met de aangesloten werkgevers per de overdrachtsdatum te beëindigen, om het pensioenfonds te liquideren en om een collectieve waardeoverdracht te bewerkstelligen naar het OFP. Het pensioenfonds heeft haar Verantwoordingsorgaan gevraagd te adviseren over deze voorgenomen besluiten. Het Verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd over de voorgenomen besluiten op 23 november 2015. De ondernemingsraden hebben hun schriftelijke instemming gegeven op het voorgenomen besluit van de werkgevers om de pensioenregelingen bij het OFP onder te brengen op 17 november respectievelijk 14 december 2015.

Het bestuur heeft op 16 december 2015 een concept melding gestuurd naar DNB met betrekking tot het voornemen tot een collectieve waardeoverdracht naar het OFP. DNB heeft naar aanleiding van deze melding diverse vragen gesteld aan het bestuur over de voorgenomen liquidatie en collectieve waardeoverdracht.

DNB heeft op 12 mei 2016 aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de collectieve waardeoverdracht naar het OFP. Het bestuur heeft vervolgens besloten dat de overdracht definitief per 1 juni 2016 zou plaatsvinden.

Verantwoording

Stichting Pensioenfonds BP heeft als doel het uitvoeren van de pensioenregeling, zoals deze tussen werkgever en werknemersorganisaties is overeengekomen. Het bestuur voert hiertoe een solide financieel beleid en toetst of afspraken in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving. Belangrijke onderdelen van het beleid zijn onder meer het toeslagbeleid, medezeggenschap van pensioengerechtigden, beginselen van goed pensioenfondsbestuur, uitvoeringsovereenkomst en communicatiebeleid. Het bestuur stelt de belangen van alle belanghebbenden (deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever) voorop. Het pensioenfonds is zich bewust van haar verantwoordelijkheid om te zorgen voor een inkomen bij pensionering en overlijden. De ambitie van het pensioenfonds is om de pensioenregeling zoals die door de werkgever en de werknemers is afgesproken tijdig en accuraat uit te (laten) voeren. Dit houdt onder meer in dat het pensioenfonds zorgt voor een nominaal pensioen met de mogelijkheid tot indexatie (toeslagverlening). Het pensioenfonds houdt daarbij rekening met alle omgevingsfactoren, zoals de steeds veranderende conjuncturele omgeving, de wet- en regelgeving, de vergrijzing, etc. Integriteit en deskundigheid vormen de basis voor het handelen van het pensioenfonds. Het pensioenfonds streeft er naar om de belangen van haar deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zeker te stellen. Dit doet zij onder andere door risico's waar nodig middels verzekering af te dekken.

Het pensioenfonds is de afgelopen jaren geslaagd in het handhaven van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten en het toekennen van indexatie. Dit wordt mede veroorzaakt door een solide uitvoeringsovereenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds. Van korting op de pensioenaanspraken is geen sprake geweest.

Financieel Toetsingskader

Het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK) werd op 1 januari 2015 van kracht. Dat betekende dat sociale partners en het pensioenfonds in 2015 explicietere en vollediger afspraken over pensioen maakten. Sociale partners beslisten over de inhoud van de pensioenregeling en de bijbehorende parameters zoals de franchise en/of het maximum pensioengevend salaris. Het bestuur zorgt voor de formele opdrachtaanvaarding.

Er was tot 1 juli de tijd om de regeling FTK-proof te maken. Het nFTK kan effect hebben op het toeslagbeleid, het premiebeleid en ook op het beleggingsbeleid. Door het nFTK bepaalden pensioenfondsden opnieuw hun ambities en risicohouding.

De regels voor toeslagverlening zijn sinds 2015 aangescherpt. Toeslagen moeten vanaf 2015 toekomstbestendig zijn. Toekomstbestendig betekent dat niet alleen het komend jaar, maar ook naar verwachting de daaropvolgende jaren de betrokken toeslag kan worden toegekend.

Omdat er een bijstortingsverplichting geldt voor de aangesloten werkgevers en de kosten van de toeslagen door de werkgevers worden betaald bij een beleidsdekkingsgraad die lager is dan dekkingsgraad behorend bij het vereiste eigen vermogen, geldt er voor dit pensioenfonds een uitzondering op de strengere regels voor toeslagverlening.

Met een haalbaarheidstoets kijkt het fonds of de afgesproken ambities worden gerealiseerd en ook of het premiebeleid voldoende realistisch en haalbaar is. En of het pensioenfonds voldoende herstelcapaciteit heeft. Bij grote veranderingen zoals de invoering van het nieuwe FTK, een nieuwe pensioenregeling of een andere significante wijziging voert het pensioenfonds een "aanvangshaalbaarheidstoets" uit. Vervolgens doet het pensioenfonds ieder jaar de "jaarlijkse haalbaarheidstoets".

Veel pensioenfondsden moesten direct bij ingang van het nFTK een herstelplan maken, omdat de regels strenger zijn dan vóór 2015. Dit pensioenfonds moest daardoor ook vóór 1 juli 2015 een herstelplan bij DNB indienen. DNB controleerde de implementatie van het nieuwe FTK en beoordeelde de ingediende herstelplannen.

De Ultimate Forward Rate (UFR) is een modelmatige benadering van de marktrente voor pensioenverplichtingen met een termijn langer dan 20 jaar. Met ingang van 15 juli 2015 is de nieuwe UFR van toepassing. Deze wordt vastgesteld op basis van de gerealiseerde maandelijkse '20-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaren. Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen. Dit betekent een lagere dekkingsgraad en hogere premies. Als de rente ongeveer gelijk blijft, dan daalt de UFR de komende tijd zelfs nog verder.

Financiële positie

Het lange termijn herstelplan dat sinds 2011 liep, verviel vanwege de invoering van het nFTK per 31 december 2014. Op basis van het nFTK is er sprake van een tekortsituatie. Voor 1 juli 2015 werd daarom een nieuw herstelplan ingediend bij DNB.

Het pensioenfonds heeft op basis van het nFTK ook zijn beleidsdekkingsgraad vastgesteld. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde actuele dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van de vaststelling. Per 31 december 2015 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 103,8% (2014: 109,1%).

De werkgevers BP Europa SE - BP Nederland en BP Raffinaderij Rotterdam B.V. hebben door middel van een uitvoeringsovereenkomst aan het pensioenfonds toegezegd een extra storting te doen als het pensioenfonds een actuele dekkingsgraad heeft die lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Hierdoor is de actuele dekkingsgraad aan het einde van het jaar altijd weer minimaal gelijk aan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

In december 2015 hebben de werkgevers door een extra storting er voor gezorgd dat de actuele dekkingsgraad zich per eind december 2015 boven de minimaal vereiste dekkingsgraad bevond. Deze vrijwillige bijstorting bedroeg € 45.956.000.

Code Pensioenfondsden

Tijdens de ontwikkeling van de Wet versterking bestuur pensioenfondsden stelden de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid de Code Pensioenfondsden (de Code) op. Doel van de Code is de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter te maken. Ook de communicatie met de belanghebbenden zoals werkgevers, deelnemers en gepensioneerden, moet door de Code transparanter worden. Tot slot moet de Code bijdragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'. De Code trad op 1 januari 2014 in werking. De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verankerde de Code per 1 juli 2014 wettelijk. De Monitoringcommissie Code Pensioenfondsden ziet toe op de naleving van de Code.

De Code vervangt de Principes voor goed pensioenfondsbestuur uit 2005. De Code legt de nadruk op het beïnvloeden van het gedrag van bestuurders, intern toezichhouders en belanghebbenden in de verantwoordingsfunctie. Per orgaan zijn normen opgenomen over taak en werkwijze, samenstelling en zittingsduur, geschiktheid, benoeming, schorsing en ontslag. Daarnaast zijn overkoepelende thema's opgenomen. De thema's gaan zowel over het eigen functioneren van het pensioenfonds als van dienstverleners. Voorbeelden hiervan zijn integraal risicomanagement, communicatie en transparantie, verantwoord beleggen, kosten, uitvoering en uitbesteding, geschiktheid, diversiteit, integer handelen en beloningsbeleid.

Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het jaarverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast. Het bestuur heeft de lijst met 83 normen bestudeerd en streeft ernaar de meeste normen uit de Code na te leven. Het bestuur heeft vastgesteld dat de meeste normen uit de Code worden nageleefd. Een aantal normen heeft tot aanvullende actie van het bestuur geleid.

Het bestuur opereert als een goed huisvader en waarborgt onafhankelijk en kritisch opereren. Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor haar functioneren.

In bepaalde gevallen wijkt het pensioenfonds af van de normen uit de Code. Dat wordt in het onderstaande per norm nader toegelicht.

- | Norm 67 - In het bestuur en het Verantwoordingsorgaan zitten ten minste één man en één vrouw:
- | Norm 68 - In het bestuur en het Verantwoordingsorgaan zitten ten minste één lid boven en één lid onder de veertig jaar:
Het bestuur en het Verantwoordingsorgaan voldoen niet aan deze normen. Het bestuur streeft er naar dat in het bestuur en het Verantwoordingsorgaan ten minste één man en één vrouw zitten en ten minste één lid boven en één lid onder de veertig jaar. De eis van geschiktheid prevaleert boven diversiteit. Het bestuur stimuleert vrouwen en jonge medewerkers actief om zich te verdiepen in pensioenen.

In andere gevallen staat het beleid van het pensioenfonds met betrekking tot normen uit de Code niet expliciet beschreven in bestaande beleidsdocumenten. Dit wordt in het onderstaande per norm nader toegelicht.

- | Normen 30, 31 en 34 - Uitvoering, uitbesteding en kosten:
Op basis van de geldende uitvoeringsovereenkomst betalen de aangesloten werkgevers alle pensioenbeheerkosten van de pensioenregeling. Deze kosten worden betaald door de werkgevers naast het betalen van de pensioenpremies. Eens in de vijf jaar wordt getenderd voor de administratiediensten. Er wordt ook aansluiting gezocht bij het uitbestedingsbeleid van de werkgever. Bij het aangaan van een nieuwe overeenkomst wordt een review gedaan door een derde partij (externe adviseur of de procurement afdeling van de werkgever). Het bestuur heeft vastgesteld dat er geen sprake is van performance-related fees bij dienstverleners aan het pensioenfonds.
- | Normen 38 en 39 - Rol accountant en actuaris:
Als een accountant of actuaris niet-controlewerkzaamheden moet verrichten, verstrekt het bestuur hiervoor een afzonderlijke opdracht. De dienstverlening van de uitbestedingsorganisaties en adviseurs wordt regelmatig in bestuursvergaderingen besproken.
- | Norm 56 - Het Verantwoordingsorgaan bevordert geschiktheid en diversiteit van zijn leden:
De leden van het Verantwoordingsorgaan kunnen gebruik maken van de opleidingsfaciliteiten van het pensioenfonds. De leden van het Verantwoordingsorgaan vormen een goede afspiegeling van de verschillende stakeholders. Het bestuur stimuleert vrouwen en jonge medewerkers actief om zich te verdiepen in pensioenen.

Normen 65, 66, 70 en 71 - Diversiteit:

Complementariteit van de bestuursleden en leden van het Verantwoordingsorgaan wordt nagestreefd door het bestuur. Bestuursleden worden benoemd door het bestuur, na akkoord van DNB. Echter, de kandidaten worden voorgedragen door de werkgever of de Ondernemingsraden, óf via verkiezingen verkozen. Er is geen specifiek diversiteitsbeleid van kracht. Het bestuur streeft er naar dat in het bestuur ten minste één man en één vrouw zitten en ten minste één lid boven en één lid onder de veertig jaar. De eis van geschiktheid prevaleert boven diversiteit. Hier wordt ook rekening mee gehouden bij het opstellen van functieprofielen.

Norm 80 - Beloning intern toezicht

Het bestuur is van mening dat de beloning van de leden van de Visitatiecommissie een kritische opstelling van de leden niet in de weg staat.

Toeslagen

Toeslagen Pensioenregelingen van de werkgever BP Europa SE - BP Nederland

De toeslag van de premievrije en ingegane pensioenrechten is voorwaardelijk. Het bestuur heeft als beleid de premievrije en ingegane pensioenen van voormalig medewerkers van BP Europa SE - BP Nederland jaarlijks per 1 januari te verhogen. Het bestuur heeft besloten tot een toeslag per 1 januari 2015 van 1,0% op premievrije en ingegane pensioenen. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 20 januari 2016 besloten dat er per 1 januari 2016 geen toeslag wordt verleend.

Toeslagen Pensioenregelingen van de werkgever BP Raffinaderij Rotterdam B.V.

De toeslag van de premievrije en ingegane pensioenrechten is voorwaardelijk. Het bestuur heeft als beleid de premievrije en ingegane pensioenen van voormalig medewerkers van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. jaarlijks per 1 januari te verhogen. Het bestuur heeft besloten tot een toeslag per 1 januari 2015 van 1,0% op de premievrije en ingegane pensioenen. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 20 januari 2016 besloten dat er per 1 januari 2016 geen toeslag wordt verleend.

Voor deelnemers die voor 1 januari 2006 al deelnemer waren en nu deelnemen aan de Pensioenregeling 2006, geldt voor het pensioen dat opgebouwd is voor 1 januari 2006 en/of het pensioen uit hoofde van overgangsregelingen dat dit verhoogd wordt met het percentage van de loonontwikkeling bij de werkgever. Deze premievrije pensioenaanspraken zijn per 1 januari 2015 verhoogd met 1,5%.

Toeslagen Pensioenregeling 2015 van de aangesloten werkgevers

De toeslag van de premievrije en ingegane pensioenrechten is voorwaardelijk. Het bestuur heeft als beleid de premievrije en ingegane pensioenen van voormalig medewerkers van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. en BP Europa SE - BP Nederland jaarlijks per 1 januari te verhogen. Het bestuur heeft besloten tot een toeslag per 1 januari 2015 van 1,0% van premievrije en ingegane pensioenen. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 20 januari 2016 besloten dat er per 1 januari 2016 geen toeslag wordt verleend.

Op de pensioenaanspraken van deelnemers in de Pensioenregeling 2015 wordt jaarlijks een toeslag verleend ter hoogte van de prijsinflatie. Deze verhoging is maximaal 4%. De toeslagverlening vindt jaarlijks plaats op 1 januari over de tot en met 31 december van het voorafgaande jaar opgebouwde pensioenaanspraken, voor het eerst per 1 januari 2016. Het bestuur heeft in 2016 besloten de betreffende pensioenaanspraken per 1 januari 2016 met 0,60% te verhogen. Deze toeslag wordt gefinancierd door de werkgevers.

Communicatie

In 2015 richtte het pensioenfonds zich voornamelijk op twee grote projecten. Allereerst de digitale ontwikkeling van de communicatie van het pensioenfonds. En daarnaast de voorbereidingen op het intensieve communicatietraject met het oog op de overgang naar België. De communicatiecommissie kwam in 2015 drie keer bijeen.

In de tweede helft van 2015 veranderde de website fors. Hij voldoet nu veel meer aan de hedendaagse wens van gebruikers. Ook is de website responsive - dat wil zeggen dat hij goed zichtbaar is op alle apparaten waarop hij benaderd kan worden (zoals smartphone, tablet etc.). Het pensioenfonds heeft naast de technische specificaties ook de inhoud geactualiseerd. Ook kreeg het deelnemersportaal nieuwe mogelijkheden, zoals online formulieren voor de aanvraag van waardeoverdracht of het wijzigen van persoonlijke gegevens zoals privé emailadres. Op de website zijn met regelmaat nieuwsberichten geplaatst - naast de maandelijkse dekkingsgraad berichten.

In 2015 heeft het pensioenfonds veel energie gestoken in het communicatieplan met betrekking tot de eventuele overgang naar het pan-Europese pensioenfonds en de afstemming hiervan. In samenspraak met het bestuur, de Ondernemingsraden en het Verantwoordingsorgaan is het plan als onderdeel van het overkoepelende plan ingediend bij DNB.

De pensioenkrant verscheen in augustus 2015. Hierin las men een samenvatting van de belangrijkste cijfers en ontwikkelingen in 2014 van het pensioenfonds. Deze krant is verstuurd naar actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Een pdf -versie is op de website geplaatst. Voor het personeelsblad WijBijBP werden gedurende het hele jaar maandelijks korte artikelen aangeleverd. Hierbij werd een planning voor de artikelen gevolgd, die was opgesteld in samenwerking met de communicatiecommissie. Ook sprong het pensioenfonds in op de actualiteit.

Ook in 2015 kregen deelnemers die 40, 50 of 55 jaar werden een verjaardagskaart van het pensioenfonds. De boodschap op de verjaardagskaarten is: sta eens stil bij uw pensioen, bezoek de website of bel ons voor een afspraak.

Toezichthouders

In de loop van 2015 hebben op initiatief van het bestuur van het pensioenfonds overleggen met DNB plaatsgevonden. Het bestuur heeft een toelichting gegeven op de plannen van de aangesloten werkgevers om de Nederlandse pensioenregeling onder te gaan brengen bij het Belgische pan-Europese pensioenfonds van BP.

Het pensioenfonds heeft in 2015 meegewerkt aan diverse onderzoeken van DNB.

Goed pensioenfondsbestuur

Risicobeheer en compliance

Het bestuur heeft in 2015 uitgebreid stilgestaan bij risicomanagement en de risico's van het pensioenfonds. De Commissie Risicomanagement en het bestuur hebben in 2015 gekozen voor een nieuw risico management framework. Binnen dit framework werden de risico's rondom belangenverstremgeling uitgewerkt. De uitkomsten van de risicoanalyse op dit gebied zijn gedeeld met DNB.

Geschiktheid en functioneren bestuur

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Hiertoe is per bestuursfunctie een profielschets opgesteld. Naast het bezoeken van pensioenopleidingen en meerdere seminars op pensioengebied door enkele bestuursleden heeft het pensioenfonds ook jaarlijkse scholingsdagen gehouden. Voor nieuwe bestuursleden is een trainingsprogramma opgesteld.

Zelfevaluatie

Het bestuur heeft een procedure vastgesteld voor een periodieke zelfevaluatie. Het gaat om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur in stand te houden en/of te verbeteren. De zelfevaluatie vindt eens per jaar plaats.

Naleving wet- en regelgeving

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- | het pensioenfonds in het boekjaar 2015 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- | het pensioenfonds in het boekjaar 2015 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- | in het boekjaar 2015 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

Er zijn het bestuur geen overtredingen van wet- en regelgeving bekend.

Het pensioenfonds volgt de ontwikkelingen met betrekking tot wetgeving en wettelijk toezicht. Waar nodig worden de statuten (pensioen-) reglement(en), de ABTN en de overige fondsdocumenten hierop aangepast. De vaste adviseurs van het bestuur (Mercer en Syntrus Achmea) en de Pensioenfederatie houden het bestuur op de hoogte van de relevante wettelijke wijzigingen. Het dagelijks bestuur heeft tot taak de ontwikkelingen te volgen en aanpassingen voor te bereiden in governance en reglementen. Het dagelijks bestuur monitort in haar vergaderingen de verschillende aspecten van de veranderende wetgeving vanaf het moment dat de overheid een besluit neemt, tijdens het verwerken in de fondsdocumenten en tot de besluiten geïmplementeerd zijn.

Gedragscode

Op 19 januari 2015 publiceerde de Pensioenfederatie een nieuwe versie van de modelgedragscode. Het bestuur heeft deze gedragscode in mei 2015 geïmplementeerd.

Jaarlijks wordt door de bestuursleden de gedragscode getekend. Dit is ook dit jaar gebeurd. De compliance officer houdt toezicht op een goede uitvoering van de gedragscode.

Uitbesteding

Het pensioenfonds heeft besloten de pensioenadministratie onder te brengen bij Syntrus Achmea en de vermogensadministratie bij Achmea IM. De uitvoering van de Beschikbare Premiereregeling is uitbesteed aan NNIP. Met deze organisaties heeft het bestuur dienstverleningsovereenkomsten.

Klachten- en geschillenregeling

Het pensioenfonds beschikt over een klachten- en geschillenregeling. De procedures zijn ook via de website beschikbaar zodat het voor alle belanghebbenden eenvoudig te vinden is hoe en waar men een klacht of geschil kan indienen. Het pensioenfonds heeft in 2015 klachten ontvangen over de pensioenplanner. De pensioenplanner is naar aanleiding hiervan in januari 2016 aangepast.

Kostentransparantie

Kosten van de uitvoering van de pensioenregeling

Op basis van de geldende uitvoeringsovereenkomst betalen de aangesloten werkgevers alle pensioenbeheerkosten van de pensioenregeling. Deze kosten worden betaald door de werkgevers naast het betalen van de pensioenpremies. De kosten van de uitvoering van de regeling bedragen in 2015 € 824,66 (2014 € 583,04) per deelnemer. Het aantal deelnemers is de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden.

De pensioenbeheerkosten bestaan uit administratieve verrichtingen (pensioentoekenningen, betalen uitkering, verwerken waardeoverdrachten, etc.), bestuurskosten, heffingen van de toezichthouders, adviseurs, juridische kosten en overige kosten.

De kosten zijn in 2015 sterk beïnvloed door de gemaakte advieskosten in verband met de overgang naar het pan-Europees pensioenfonds en de beoogde liquidatie van het pensioenfonds. Wanneer de pensioenuitvoeringskosten 2015 verminderd worden met deze specifiek gemaakte kosten, bedragen de kosten in 2015 € 536,01 per deelnemer.

Kosten Vermogensbeheer

In het onderstaande kostenoverzicht zijn zowel gefactureerde kosten als kosten die rechtstreeks in mindering worden gebracht op het beheerd vermogen (op basis van schatting) opgenomen.

Van de totale kosten vermogensbeheer 2015 ad € 3.339 (2014: € 3.791) is € 1.859 (2014: € 2.547) opgenomen in de jaarrekening, dit betreft met name gefactureerde kosten. De overige € 1.480 (2014: € 1.244) zijn niet direct terug te vinden in de jaarrekening, deze kosten zijn door de vermogensbeheerder verrekend met het indirect beleggingsresultaat.

De kosten per beleggingscategorie zijn ontvangen van de vermogensbeheerders Blackrock en BNP Paribas. Daarnaast heeft BNP Paribas in 2015 de management fee en rebates (kortingen) niet gespecificeerd; €518. Om een goede vergelijking met 2014 te kunnen maken, zijn deze kosten pro rato verdeeld op basis van het door BNP Paribas gemiddeld belegd vermogen per beleggingscategorie."

Onder overige vermogensbeheerkosten zijn opgenomen; kosten voor de custodian, de performance analist en de beleggingsadministratie.

	Kosten vermogensbeheer 2015			Kosten vermogensbeheer 2014		
	Beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal	Beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie						
Vastgoed	90	60	150	140	36	176
Aandelen	624	30	654	472	98	570
Vastrentende w aarden	627	677	1.304	1.199	612	1.811
Commodities	110	3	113	56	17	73
Overige beleggingen	-	-	-	-	-	-
Totaal kosten excl. Overlay	1.451	770	2.221	1.867	763	2.630
Kosten overlay beleggingen	365	279	644	393	131	524
Totaal kosten incl. overlay	1.816	1.049	2.865	2.260	894	3.154
Overige vermogensbeheerkosten						
Kosten vermogensbeheer pensioenfond	74		74	73		73
Bew aarloos	224		224	309		309
Advieskosten vermogensbeheer	167		167	208		208
Overige kosten	9		9	47		47
Totaal overige vermogensbeheerkosten	474		474	637		637
Totale kosten vermogensbeheer			3.339			3.791
Belegd vermogen						
Belegd vermogen ultimo vorig boekjaar	1.103.323			897.989		
Belegd in januari	-			30.000		
Belegd vermogen primo boekjaar	1.103.323			927.989		
Belegd vermogen ultimo boekjaar	1.115.780			1.103.323		
Gemiddeld belegd vermogen boekjaar	1.109.552			1.015.656		
Kostenpercentage ten opzichte van gemiddeld belegd vermogen						
Kosten % (exclusief transactiekosten)	0,21%			0,29%		
Kosten % (inclusief transactiekosten)	0,30%			0,37%		

Transactiekosten zijn gebaseerd op schattingen. Deze kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen en gesaldeerd met de indirecte beleggingsopbrengsten.

PENSIOENPARAGRAAF

De kenmerken van de regelingen en de toeslagverleningen die door het pensioenfonds worden uitgevoerd, worden uitgebreid toegelicht in bijlage 2 van dit jaarrapport.

Middelloodregeling vanaf 2015

De fiscaal toegestane opbouwpercentages gingen met ingang van 1 januari 2015 verder omlaag. Vanaf 2015 werd het fiscaal maximale opbouwpercentage 1,875% voor middelloodregelingen en 1,657% voor eindloodregelingen. De bovengrens tot waar pensioenopbouw fiscaal wordt ondersteund is € 100.000 geworden.

In december 2014 hebben de sociale partners van beide aangesloten ondernemingen een akkoord gesloten over de wijziging van de betreffende pensioenregeling als gevolg van de aanpassing van het fiscale kader. BP heeft uitgebreid onderzocht hoe het binnen de nieuwe fiscale regels een goede regeling kan bieden. De werkgever heeft voorgesteld om per 1 januari 2015 een nieuwe regeling in te voeren voor de huidige werknemers en arbeidsongeschikte deelnemers. De sociale partners hebben het volgende afgesproken:

- | Er geldt één pensioenregeling voor alle huidige en toekomstige werknemers van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. en BP Europa SE - BP Nederland.
- | De nieuwe regeling is een middelloodregeling in plaats van een eindloodregeling.
- | Het opbouwpercentage is verlaagd van 1,9% (eindlood) naar 1,875% (middellood). 1,875% is het fiscaal maximale opbouwpercentage in een middelloodregeling. In een eindloodregeling is dat 1,657%.
- | In de nieuwe regeling geldt per 1 januari 2015 de fiscaal minimale franchise en het fiscaal maximale pensioengevend salaris. Hierdoor is de maximale pensioengrondslag in de nieuwe middelloodregeling hoger dan in de oude eindloodregeling.
- | Er wordt geen premie meer gestort in de bestaande beschikbare premieregeling (aanvullende- of excedentregeling). De premiestorting in de 15-jaars overgangsregeling van BP Europa SE - BP Nederland wordt wel voortgezet.
- | De deelnemersbijdrage wordt verlaagd naar 3% van de pensioengrondslag.
- | De opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers in de middelloodregeling worden jaarlijks onvoorwaardelijk verhoogd op basis van de Nederlandse prijsinflatie (gemaximeerd op 4%).

Netto pensioenregeling vanaf 2015

Voor deelnemers met een inkomen boven € 100.000 is er een mogelijkheid voor een netto pensioen. Voor pensioenfondsen gelden aanvullende regels voor fiscale hygiëne voor de uitvoering van een netto regeling. Het geld in de voorziening voor de netto regeling mag niet mengen met de voorziening voor de regeling van het pensioenfonds waarvoor een fiscale omkeerregeling geldt. BP Raffinaderij Rotterdam B.V. en BP Europa SE - BP Nederland hebben de uitvoering van een deel van de netto pensioenregeling ondergebracht bij het pensioenfonds: het sparen voor een netto ouderdomspensioen. Het pensioenfonds verzekert het overlijdensrisico niet. Daarvoor hebben de werkgevers rechtstreeks een verzekering gesloten bij een verzekeraar.

Financiering

Jaarlijks wordt de premie berekend door de actuaris. De premie moet kostendekkend zijn. Dit betekent dat alle pensioenrechten die in het betreffende jaar opgebouwd worden, gefinancierd kunnen worden uit de premie die in dat jaar van de werkgever en de werknemers ontvangen wordt. Het bestuur stelt de premie vast.

BELEGGINGENPARAGRAAF

In 2015 steeg het vermogen van het pensioenfonds met € 12,5 miljoen euro. In januari 2016 is 50 miljoen euro aan het vermogen toegevoegd. Vanuit het perspectief van het beleggingsrendement was 2015 een gematigd positief jaar met een rendement van 1,7%, wat iets beter was dan de benchmark.

Economisch gezien kunnen we het jaar samenvatten als uitdagend vanuit een beleggingsperspectief. Er waren een paar positieve punten in de loop van het jaar met inbegrip van een goede economische groei in de Verenigde Staten (VS) en het Verenigd Koninkrijk plus het einde van Quantitative easing (QE) in de VS, maar er waren vooral een aantal negatieve ontwikkelingen zoals de aanhoudende lage economische groei, investeringen en inflatie in Europa. Dit zal ook in 2016 het geval blijven ondanks QE door de Europese Centrale Bank (ECB) en een zeer lage rente (zelfs de invoering van negatieve tarieven). Daarnaast was er de Griekse crisis en de mogelijke immigratie van meer dan één miljoen vluchtelingen.

Wereldwijd richtte de bezorgdheid zich op de aanhoudende economische groei verschillen tussen de regio's, over het aanbod in de grondstoffenmarkten (niet alleen olie), in China het realiseren van de overgang van een industriële geleide economie naar een meer op consumenten bestedingen (diensten) gerichte economie en de algemene bezorgdheid over geopolitieke risico's. Het einde van QE in de VS en een versterking van de Amerikaanse dollar werd ook gevoeld in de opkomende markten, vooral die met grote hoeveelheden buitenlandse leningen.

Divergentie is ook een probleem tussen de dienstverlenende en productiesectoren met een sterke groei in veel economieën in de dienstensector en de zwakke groei in de industriële sectoren. In het eerste kwartaal van 2016 speelden vergelijkbare thema's een rol zoals het ontbreken van de inflatie in de markten, een gebrek aan de wereldhandel, China, grondstoffen, migratie en de toegenomen volatiliteit van de markt. In Europa zijn lage grondstoffenprijzen en het terugdringen van de werkloosheid positieve punten maar lage groei, de inflatie en het verminderen van het ondernemersvertrouwen blijft hardnekkig en zullen waarschijnlijk een meer hands on benadering vereisen van QE door de ECB. Positief is dat de Nederlandse overheid haar AAA credit rating weer heeft teruggekregen.

De bovenstaande factoren hebben geleid tot een grote variatie in de beleggingsresultaten van de diverse beleggingscategorieën. Europese aandelen hadden een rendement van meer dan 8%, aandelen in de VS van meer dan 10% en Japanse zelfs van meer dan 20%. Maar opkomende markten hadden een negatief rendement van meer dan -5%. Overall stegen Wereldwijde aandelen meer dan 10%. Opgemerkt zij dat een aanzienlijk deel van het rendement werd gegenereerd door een daling van de euro. Binnen aandelen waren er ook grote verschillen tussen de diverse sectoren. Luxe consumentengoederen (consumer discretionary), service-instellingen (consumer services), gezondheidszorg en informatietechnologie sectoren presteerden sterk en de grondstoffen (commodity), energie en materialen sectoren presteerden zwak.

Het rendement op obligaties was in 2015 weliswaar licht positief maar binnen obligatiemarkten deden obligaties met een korte looptijd het aanzienlijk beter dan die met een lange looptijd die zelfs een negatief rendement opleverden (tegengesteld aan 2014). Dit is te danken aan de omkering van de rentecurves als gevolg van onzekerheid in de markt en de marktverwachting van QE. We hebben nu de situatie waarin een negatieve rente bestaat in bepaalde markten. Binnen alternatieve beleggingscategorieën hebben grondstoffen zwak gepresteerd terwijl vastgoed het goed heeft gedaan.

Een onderdeel van investment management is de erkenning dat er volatiliteit is in de markt voor elke portefeuille en een deel van de fondsmanagement rol is het beheer van het risico in de beleggingen. Zoals verwacht zijn de risico's in obligatie- en aandelenmarkten in 2015 gaan stijgen en dit zal naar verwachting verder toenemen in 2016. Op dit moment liggen de beleggingsrisico's nog onder de historisch gemiddelde lange termijn niveaus.

Het pensioenfonds heeft zijn beleggingsbeleid, waarbij 65% van haar activa belegd wordt op een manier die zoveel mogelijk aansluit bij het risicoprofiel van de verplichtingen, rekening houdend met de renteaftdekking zoals verder is toegelicht, niet gewijzigd. De resterende 35% is belegd in een groeiportefeuille die bestaat uit een pool van gediversifieerde beleggingen. Deze pool is zo opgebouwd dat de verwachting is, dat deze op de langere termijn een rendement kan genereren dat hoger is dan de inflatie. Hierdoor kan deze pool de benodigde rendementen opleveren voor de toeslagverlening.

Momenteel heeft het pensioenfonds ongeveer 30% van het renterisico afgedekt, dit is aan de lage kant en gebaseerd op het huidige lage niveau van de rente. Deze 30% is op basis van de marktrente en niet op basis van de door de DNB bepaalde Ultimate Forward Rate (UFR). Het gebruik van de UFR-rente zou leiden tot een renteaftdekking van ongeveer 36%.

Gedurende 2015 is het aantal van twee vermogensbeheerders onveranderd gebleven, waarbij ieder ongeveer 50% van de beleggingen beheert. Beide vermogensbeheerders beheren nog steeds zowel een liability- als een groeiportefeuille.

De groeiportefeuille van beiden heeft nog steeds hetzelfde doel als voorheen, maar iedere vermogensbeheerder doet dat volgens zijn eigen strategie en filosofie. De liability pool van de ene vermogensbeheerder heeft een breed marktmandaat. De andere vermogensbeheerder heeft als mandaat dat ook de doelstelling van de renteaftdekking, zoals vastgelegd binnen het pensioenfonds, wordt bereikt. Hiervoor neemt deze vermogensbeheerder ook het profiel van de beleggingen van de andere vermogensbeheerder mee in het bepalen van de renteaftdekking.

Tegen deze achtergrond heeft het pensioenfonds een positief rendement in 2015 van 1,7% behaald. De groei portefeuille behaalde een rendement van 6,6%, wat een afspiegeling is van de brede beleggingsdiversificatie in die portefeuille. De liability pool had een rendement van -1,2%, wat de verandering van de obligatierendementen en de blootstelling aan bedrijfsobligaties weerspiegelt. Het risicoprofiel bleef ruim binnen de door het pensioenfonds gestelde grenzen, zelfs met de algemene toename van het marktrisico. De structuur van het huidige pensioenfonds is al 5 jaar ongewijzigd en in die tijd heeft het pensioenfonds rendementen gerealiseerd van ongeveer 8% per jaar en zowel de groei als de liability pool heeft zijn doelstellingen gehaald.

2016 heeft een moeilijke start gehad met negatieve rendementen voor aandelen- en grondstoffenmarkten plaatsen, terwijl de obligatiemarkten een positief rendement hebben behaald door een 'vlucht naar kwaliteit' in combinatie met de marktverwachting van een verhoogde tussenkomst van de ECB in de markten. In maart heeft de ECB een verdere uitbreiding van het QE programma aangekondigd wat zowel heeft geleid tot rentedalingen als tot koersstijgingen van aandelen. De grondstoffenmarkt heeft een herstel laten zien, maar de markt blijft erg volatiel. De algemene verwachting voor 2016 is dat de markten een klein positief rendement zullen laten zien. Dit is zeer vergelijkbaar met de manager prognoses voor 2014 en 2015. Sommige van de gemeenschappelijke thema's die de markten zullen beïnvloeden zijn de gevolgen van de QE in de Eurozone, de mogelijke Brexit, de Amerikaanse rente, de invloed van de lagere grondstoffenprijzen op de economische groei en een aantal geopolitieke kwesties het Midden-Oosten en de bijbehorende immigranten crisis.

Het kostenaspect van de beleggingen heeft onze voortdurende aandacht, hierbij wordt ook de lopende kostenratio voortdurend gevolgd. De vereenvoudiging van de beleggingsstructuur en de al jaren lopende transitie naar meer passieve fondsen met een lagere kostenstructuur dragen bij aan het beheersbaar houden van de kosten.

Wetgeving in Nederland stelt het financieel belang van gepensioneerden en actieven voorop. De regering volgt de internationale ontwikkelingen en implementeert wetgeving die daaruit voortkomt. Het terrein van maatschappelijk verantwoord beleggen is heel groot en divers, op allerlei terreinen moeilijk in te vullen en gaat soms tegen de wet in (bijvoorbeeld anti-dierenproeven, maar wettelijk verplicht deze te doen). Het pensioenfonds belegt grotendeels in indexed pooled funds, waarbij het beleid vast staat. Een eigen invulling zou dus het verlaten van de efficiënte pooled fund oplossing betekenen en het kiezen voor een separate portefeuille met hogere kosten. Niettemin brengt het bestuur dit periodiek aan de orde via de investeringscommissie. BNP Paribas heeft intern een beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Blackrock heeft de United Nations-supported principles for responsible investment (UNPRI) mede ondertekend. Het bestuur heeft geen specifiek beleid voor uitsluiting van bepaalde beleggingscategorieën of beleggingen op basis van de impact op milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. De reden hiervoor is, zoals hierboven genoemd, dat het pensioenfonds overwegend in passieve, pooled funds belegt.

In 2015 zijn de contracten met de vermogensbeheerders aangepast zodat de wettelijke verplichtingen tot uitdrukking komen in de contracten.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Op 31 december 2015 is de actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds 107,3%.

De actuele dekkingsgraad was tot en met 2014 de verhouding tussen het aanwezige vermogen (zonder beleggingen risico deelnemer) en de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds. Het aanwezig vermogen voor de berekening van de dekkingsgraad bestaat uit de beleggingen voor risico pensioenfonds, zonder de beleggingen in het kader van de VPL-regeling, vermeerderd met de liquide middelen en het saldo overige activa en passiva.

In 2015 wordt het aanwezige vermogen verhoogd met de beleggingen voor risico deelnemers en de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds met de technische voorzieningen voor risico deelnemers. Deze manier van berekenen wordt sinds 31 december 2015 gevraagd door De Nederlandsche Bank.

Deze andere manier van berekenen leverde op 31 december 2015 een 0,3% lagere actuele dekkingsgraad op; 107,3% in plaats van 107,6%. De actuele dekkingsgraad op 31 december 2014 was 107,0%.

Sinds het nieuwe FTK moeten pensioenfondsen hun beleidsbeslissingen baseren op de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van de vaststelling.

Ten behoeve van de beleidsdekkingsgraad zijn de maandelijkse actuele dekkingsgraden van 2015 met terugwerkende kracht herrekend inclusief de beleggingen en technische voorzieningen voor risico deelnemers.

De beleidsdekkingsgraad ultimo 2015 is 103,8%, dit is inclusief de beleggingen en voorzieningen voor risico deelnemer. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2014 is 109,1%, dit is exclusief de beleggingen en voorzieningen voor risico deelnemer.

De vereiste dekkingsgraad zoals die voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften volgens de Pensioenwet bedraagt 114,6% (2014: 111,6%). Het vereist eigen vermogen is ultimo 2015 uitgedrukt in de technische voorziening risico pensioenfonds én de technische voorziening risico deelnemers. Ultimo 2014 was dit de technische voorziening risico pensioenfonds zonder de technische voorziening risico deelnemers.

Vanaf 2015 moet de reële dekkingsgraad per jaareinde worden gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank. In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. De reële dekkingsgraad ultimo 2015 bedraagt 84,1%.

Ontwikkeling dekkingsgraad

	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen	Dekkings- graad
Stand 31 december 2014	1.091.747	1.020.279	107,0%
Beleggingsresultaten	16.799	56.645	-4,1%
Premiebijdragen	26.001	15.990	0,6%
Uitkeringen	-33.200	-33.018	0,2%
Overige	91.000	51.558	3,6%
Stand 31 december 2015	1.192.347	1.111.454	107,3%

De stand per 31 december 2014 is exclusief beleggingen risico deelnemers en exclusief technische voorzieningen risico deelnemers. De stand per 31 december 2015 is inclusief beleggingen risico deelnemers en inclusief technische voorzieningen risico deelnemers. De mutatie van de posten 'risico deelnemers' is opgenomen onder "Overige".

Actuariële analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat over 2015 en 2014 en de wijzigingen daarin blijken uit het volgende overzicht (x €1.000):

	2015	2014
Wijziging rentetermijnstructuur	-54.794	-166.496
Resultaat op intrest/beleggingen	13.363	135.413
Resultaat op premie	262	1.080
Resultaat op toeslagen	166	2.519
Resultaat op waardeoverdrachten	530	27
Resultaat op uitkeringen	-182	-15
Resultaat op sterfte	1.470	1.756
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	277	771
Resultaat op mutaties	1.537	618
Wijziging actuariële grondslagen	413	-67
Andere oorzaken	46.383	17.268
Resultaat	<u>9.425</u>	<u>-7.126</u>

Wijziging rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur per 31 december 2014, ultimo 2014 is 1,9%. De rentetermijnstructuur per 31 december 2014, 1 jaar forward, ultimo 2015 is 2,0%. De rentetermijnstructuur per 31 december 2015, ultimo 2015 is 1,7%.

Per 1 januari 2015 is de driemaandsmiddeling van de UFR komen te vervallen en medio juli 2015 is de UFR-systematiek gewijzigd.

De mutatie van de technische voorziening (TV) door wijziging van de rentetermijnstructuur bestaat uit:

- | De omrekening van de TV op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december 2014 naar de rentetermijnstructuur per 31 december 2015: - €43.773.
- | Het effect van het vervallen van de 3-maandsmiddeling berekend per 31 december 2015: + €11.305.
- | Het effect van de overgang naar de nieuwe UFR berekend per 31 december 2015: - €22.326.

Beleggingsopbrengsten

Het in 2015 behaalde beleggingsrendement was hoger dan de benodigde interest voor de verplichtingen, hierdoor is er een positief resultaat gerealiseerd.

Premie

De ontvangen premie is gelijk aan de kostendeckende premie.

Toeslagen

Er is voor toekomstige toeslagen geen geld gereserveerd en er wordt ook bij de bepaling van de hoogte van de pensioenpremies geen rekening gehouden met toeslagverlening.

Voor de toeslagen per 1 januari 2015, besloten in 2014, zijn vorderingen op de werkgevers opgenomen. Dit betreft de toeslagen voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Het resultaat op toeslagen in 2015 is het gevolg van toeslagen aan actieve deelnemers, de kosten van deze toeslag zijn onderdeel van de kostendeckende premie.

Kosten

Het resultaat op kosten is nihil, omdat alle kosten gedekt zijn door de opslag voor uitvoeringskosten in de premie.

Waardeoverdrachten

Het positieve resultaat is niet alleen het gevolg van de reguliere waardeoverdrachten, maar ook van de waardeoverdrachten vanuit Aegon.

Sterfte

Het resultaat op sterfte bedraagt € 1.470 positief. Dit resultaat is te splitsen naar het resultaat op lang leven (verzekerden worden ouder dan werd verondersteld op basis van de fondsgrondslagen) en het resultaat op kort leven (verzekerden sterven eerder dan werd verondersteld op basis van de fondsgrondslagen). Het resultaat op lang leven was negatief en op kort leven positief.

Mutaties

Het positieve resultaat wordt hoofdzakelijk gerealiseerd door flexibilisering; vervroegen van pensioenleeftijd, 'hoog-laag'-keuzes en uitruil van ouderdomspensioen naar nabestaandenpensioen en vice versa.

Wijziging actuariële grondslagen

Het resultaat heeft onder andere nog te maken met hogere pensioenrechten als gevolg van de verhoging van de pensioenleeftijd.

Andere oorzaken

Het positieve resultaat op andere oorzaken bestaat voornamelijk uit de vrijwillige bijdragen van de sponsoren van € 45.956.

Uitkomst van de solvabiliteitstoets

De beleidsdekkingsgraad (103,8%) is lager dan de vereiste dekkingsgraad (114,7%), hierdoor bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort.

De beleidsdekkingsgraad (103,8%) is lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad (104,0%). Daardoor is er een dekkingstekort.

Premie

De kostendekkende en feitelijke premie (inclusief premiebijdrage risico deelnemers) volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2015	2014
Kostendekkende premie	23.792	49.134
Minimaal te ontvangen premie	23.792	49.134
Feitelijke premie	23.792	49.134

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt (x €1.000):

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Actuarieel benodigde koopsom	19.467	20.056
Toeslag benodigde koopsom	-156	20.414
Opslag voor uitvoeringskosten	1.601	897
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.240	5.046
Premie risico deelnemers	640	2.721
	<u>23.792</u>	<u>49.134</u>

De toeslag benodigde koopsom is negatief vanwege een verschil tussen de voorcalculatie toeslag 2015 in 2014 en de berekening in 2015. De toeslag 2015, waarover besloten is in 2014, is als baat en vordering opgenomen in 2014.

Oordeel van de externe actuaris op de financiële positie

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds BP is niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

RISICOPARAGRAAF

In 2015 heeft het bestuur de financiële risico's en de risicobereidheid geëvalueerd. In zijn overwegingen heeft het bestuur de sponsorgarantie, het passieve beleggingsbeleid en de spreiding en liquiditeit van de beleggingen als mitigerend aspect meegenomen. De risicobereidheid is ook afgestemd met diverse stakeholders, zoals werkgevers en ondernemingsraden.

Kredietrisico

Dit risico heeft zowel betrekking op de beleggingen in schuldpapieren als op transacties met tegenpartijen. Kredietrisico op verhandelbare schuldpapieren is geïntegreerd in het beleggingsproces door middel van een richtlijn over de maximale belegging per kredietklasse. Kredietrisico betreft het risico dat tegenpartijen hun verplichtingen aan het pensioenfonds niet meer kunnen nakomen, bijvoorbeeld door een faillissement. Het tegenpartijrisico wordt beheerst door selectie van solide tegenpartijen en hantering van tegenpartijlimieten, al dan niet in combinatie met zekerheidstellingen.

Renterisico

Renterisico is het risico dat het saldo van de marktwaarde van de portefeuille vastrentende waarden en de nominale pensioenverplichtingen op marktwaarde verandert door veranderingen in de marktrente. Het structurele renterisico wordt beheerst binnen het ALM-proces.

Voor het renterisico is voor de lange termijn het beleid dit strategisch af te dekken voor 70%. De mate van afdekking is echter afhankelijk van de actuele rentestand.

In 2013 heeft het bestuur het strategisch beleid voor afdekking van het renterisico enigszins aangepast. Afhankelijk van de rentestand kan de afdekking variëren tussen de 30% en het strategische doel van 70%. In 2014 is de afdekking van het renterisico verlaagd naar 30% als gevolg van de lage rente.

Verzekeringstechnisch risico

Naast de financiële risico's staat het pensioenfonds bloot aan verzekeringstechnische risico's, waarvan het langlevensrisico het belangrijkste is. Bij de bepaling van de technische voorzieningen en de overige voorzieningen worden prudente veronderstellingen gehanteerd waaronder leeftijdscorrectiefactoren. Andere verzekeringstechnische risico's zijn kortlevensrisico, inflatie, looninflatie, veroudering van het werknemersbestand (waardoor de gemiddelde kostprijs van de pensioeninkoop stijgt) en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds onvoldoende liquide middelen heeft om betalingen, waaronder de pensioenuitkeringen, te verrichten. Bij het pensioenfonds is sprake van een jaarlijkse grote netto-instroom. De waarschijnlijkheid van het liquiditeitsrisico en de impact daarvan is derhalve klein. Het liquiditeitsrisico wordt ook beperkt door de invulling van het cashmanagement. Het bestuur ziet toe op een juiste afstemming van de inkomende en uitgaande kasstromen van het pensioenfonds.

Operationeel- en uitbestedingsrisico

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen.

Het grootste deel van de operationele uitvoering is uitbesteed aan Syntrus Achmea. Dit uitbestedingsrisico (continuïteit bedrijfsvoering, integriteit en kwaliteit) is door het bestuur uitgebreid geanalyseerd. De conclusie is dat de betreffende mitigerende maatregelen voldoende zijn. Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. en Achmea IM hebben een ISAE 3402 type II rapportage, zo ook NNIP. Door het overleggen van deze rapportage voorzien van een goedkeurend assurance rapport tonen zij aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan, dat de uitvoering 'in control' is. Het overleggen van de ISAE 3402 rapportage komt tevens tegemoet aan de beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfonds'. Hierin stelt DNB dat het bestuur van een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Relatieve marktrisico

Dit is het risico dat de vermogensbeheerders bij de uitvoering van het actieve beleggingsbeleid afwijken van het vastgestelde ALM-beleid. Hiertoe zijn strategische marges gedefinieerd welke dagelijks worden gemonitord door de fiduciair vermogensbeheerder.

TOEKOMSTPARAGRAAF

OFP BP Pensioenfonds

Het bestuur en de aangesloten werkgevers hebben met de overgang afgesproken dat er voor de Nederlandse sectie in het OFP een Dutch Management Committee (DMC) wordt ingesteld. De DMC wordt ingesteld om de medezeggenschapstructuur van het pensioenfonds voor zover mogelijk voort te zetten binnen de organisatie en de werkwijze van het OFP.

Dit DMC heeft dezelfde samenstelling als het huidige pensioenfondsbestuur: vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden. De huidige bestuursleden zullen als de eerste leden van de DMC fungeren.

De taken en verantwoordelijkheden van de DMC zijn vastgelegd in een overeenkomst. Volgens deze overeenkomst richt de DMC zich bij de vervulling van zijn taak op de belangen van de bij de Nederlandse sectie van het OFP betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en werkgevers. De DMC draagt eraan bij dat deze zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen binnen de organisatie en de werkwijze van het OFP. Net als het huidige bestuur ziet dit DMC toe op een goede uitvoering van de Nederlandse pensioenregelingen door het OFP en coördineert het de communicatie naar de Nederlandse deelnemers en pensioengerechtigden. Daarnaast heeft het DMC een adviserende rol richting het bestuur van het OFP BP Pensioenfonds. Op belangrijke onderdelen moet het OFP-bestuur het DMC om advies vragen en heeft het DMC een adviesrecht naar het OFP-bestuur.

Nieuwe Wet Pensioencommunicatie

De nieuwe Wet pensioencommunicatie trad op 1 juli 2015 in werking en wordt in stappen geïmplementeerd. Het doel is betere pensioencommunicatie. Pensioenfondsen moeten de onzekerheden over pensioen beter uitleggen. En deelnemers krijgen een persoonlijk totaaloverzicht van hun pensioen. Pensioenfondsen kunnen met digitale informatie kosten beperken.

Het Pensioen 1-2-3 is met ingang van 1 juli 2016 verplicht. Het vernieuwen van het UPO bevat zoveel verschillende formats, dat die gefaseerd in gaan. Er moet nog duidelijkheid komen over de uniforme rekenmethodiek voor de scenario's die deelnemers inzicht geven in koopkracht en risico's. De Pensioenfederatie is met de toezichthouder de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in gesprek over een eenvoudiger rekenmethodiek. Pensioenfondsen moeten vanaf 2017 namelijk met deze scenario's werken.

De AFM verwacht van pensioenfondsen realistische en begrijpelijke informatie met handelingsperspectief voor de deelnemer. Als blijkt dat het beoogde pensioen moeilijk haalbaar is, dan verwacht de AFM dat het pensioenfonds de gevolgen hiervan op een realistische en begrijpelijke wijze uitlegt.

Rotterdam, 8 juni 2016

Stichting Pensioenfonds BP

Het bestuur

S. Gunnewijk (voorzitter)

A.J.M. Baltussen

A. Bakels

N. Bergmans

H.J. Lindaart

P. Koole

J.A. Nieuwenhuize

M.A. Roberts

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

	2015	2014
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds (1)	1.122.594	1.100.130
Beleggingen voor risico deelnemers (2)	44.798	44.690
Beleggingen VPL-regeling (3)	23.466	26.630
Vorderingen en overlopende activa (4)	64	12.379
Overige activa (5)	59.481	5.694
	<u>1.250.403</u>	<u>1.189.523</u>
PASSIVA		
Reserves (6)	80.893	71.468
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds (7)	1.066.656	1.020.279
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers (8)	44.798	44.690
Langlopende schulden (uit hoofde van VPL) (9)	23.466	26.630
Overige schulden en overlopende passiva (10)	34.590	26.456
	<u>1.250.403</u>	<u>1.189.523</u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2015	2014
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	107,3	107,0
Beleidsdekkingsgraad	103,8	109,1
Reële dekkingsgraad	84,1	-

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

		2015	2014
BATEN			
Premiebijdragen risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)	(11)	25.361	46.413
Premiebijdragen risico deelnemers	(12)	640	2.721
Bijdrage VPL-regeling	(13)	-	6.535
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(14)	15.214	138.011
Beleggingsresultaten risico deelnemers	(15)	1.163	7.081
Beleggingsresultaat VPL	(16)	422	2.814
Overige baten	(17)	45.956	17.551
		<hr/> 88.756	<hr/> 221.126

LASTEN

		2015	2014
Pensioenuitkeringen	(18)	33.200	30.666
Pensioenuitvoeringskosten	(19)	2.509	1.740
Mutatie technische voorzieningen	(20)		
Pensioenopbouw		19.133	18.209
Toeslagen		2.922	24.217
Rentetoevoeging		1.851	3.238
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-33.018	-30.651
Vrijval excassokosten		-518	-447
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		4.224	900
Wijziging marktrente		54.794	166.496
Wijziging actuariële uitgangspunten		-	-233
Overige wijzigingen		-3.011	-2.331
		46.377	179.398
Mutatie voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(21)	108	8.616
Mutatie langlopende schulden	(22)	-3.164	6.638
Saldo overdrachten van rechten risico pensioenfonds	(23)	-2.545	-927
Saldo overdrachten van rechten risico deelnemers	(24)	1.695	1.186
Herverzekeringen	(25)	1.135	935
Overige lasten	(26)	16	-
		79.331	228.252
Saldo van baten en lasten		9.425	-7.126

	2015	2014
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	9.425	-7.126

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2015	2014
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen risico pensioenfonds	38.265	42.305
Ontvangen premiebijdragen voor risico deelnemers	640	2.721
Ontvangen premiebijdragen VPL	-	6.535
Saldo waardeoverdrachten risico pensioenfonds	2.878	802
Saldo waardeoverdrachten risico deelnemers	-1.805	-1.400
Betaalde pensioenuitkeringen	-33.089	-30.534
Saldo herverzekeringspremies en uitkeringen	-920	-694
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.269	-1.813
Diverse ontvangsten en uitgaven	46.069	17.551
	<u>49.769</u>	<u>35.473</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	597.984	661.893
Betaald inzake aankopen beleggingen	-615.865	-743.711
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	20.495	21.663
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	3.481	-3.318
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-2.077	-1.840
	<u>4.018</u>	<u>-65.313</u>
Mutatie liquide middelen	<u>53.787</u>	<u>-29.840</u>
Samenstelling geldmiddelen		
	2015	2014
Liquide middelen per 1 januari	5.694	35.534
Mutatie liquide middelen	53.787	-29.840
Liquide middelen per 31 december	<u>59.481</u>	<u>5.694</u>

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Stichting Pensioenfonds BP, statutair gevestigd te Rotterdam, (hierna te noemen "het pensioenfonds") is een ondernemingspensioenfonds. Het pensioenfonds heeft ten doel, binnen de perken van zijn middelen, pensioenaanspraken te verlenen aan aspirant-deelnemers, deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en hun nabestaanden in geval van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden.

Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, de pensioenreglementen voor BP Europa SE - BP Nederland en BP Raffinaderij Rotterdam B.V., de uitvoeringsovereenkomsten en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Pensioenfonds BP.

Toekomst van het pensioenfonds

De pensioenrechten en -verplichtingen zijn per 1 juni 2016 overgedragen aan het pan-Europese pensioenfonds van BP: het OFP BP Pensioenfonds in België. De stichting zal binnen afzienbare tijd geliquideerd worden. Het bestuur verwacht dat de stichting te allen tijde aan al haar verplichtingen zal voldoen. De stichting past RJ170 Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit (herzien 2014) toe bij het opmaken van de jaarrekening 2015. De gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving zijn derhalve niet aangepast ten opzichte van vorig jaar.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 8 juni 2016 de jaarrekening opgemaakt.

Schattingswijziging grondslagen technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Wijzigingen in het financieel toetsingskader

Driemaands middeling: De methode van de driemaands middeling van de rente voor de waardering van de pensioenverplichtingen is per 1 januari 2015 komen te vervallen. Dit heeft geleid tot een verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 11.305. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als bate in het verslagjaar verantwoord. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2015 is +1,1%.

UFR-systematiek: Het niveau van de UFR was vastgesteld op 4,2%. Met ingang van 15 juli 2015 is de nieuwe UFR van toepassing. Deze wordt vastgesteld op basis van de gerealiseerde maandelijkse '20-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaren. Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 22.326. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als last in het verslagjaar verantwoord. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2015 is -2,1%.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Securities lending

Het pensioenfonds neemt door middel van beleggingsfondsen deel aan een securities lending programma, waarbij bepaalde effecten voor een korte periode worden uitgeleend aan andere marktpartijen. Beleggingen die in het kader van een securities lending contract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum.

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum.

Valutakoersverschillen bij de omrekening van activa en verplichtingen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen onder de post waarop de activa en verplichtingen betrekking hebben.

	31-12-2015	31-12-2014
US Dollar	1,09	1,21
Britse Pond	0,74	0,78
Zwitserse Frank	1,09	1,20
Australische Dollar	1,49	1,48
Canadese Dollar	1,51	1,40
Zweedse Kronen	9,16	9,47
Deense Kronen	7,46	7,45
Noorse Kronen	9,62	9,07
Japanse Yen	130,68	145,08

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquide middelen beleggingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Beleggingen voor risico pensioenfondsen, beleggingen voor risico deelnemers en beleggingen inzake VPL worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Reële waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waardeberekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum.

Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde welke is bepaald op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de koers op balansdatum inclusief de opgelopen interest ultimo jaar.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten als aandelen en obligaties. Het betreft rentederivaten, futures en valutatermijncontracten.

Derivaten zijn gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering. Is deze niet beschikbaar dan wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

In deze waarderingmodellen wordt de waarde van interest rate swaps bepaald op basis van het verschil tussen de waarde van alle toekomstige betalingen door de tegenpartij aan het pensioenfonds en de waarde van alle toekomstige betalingen door het pensioenfonds aan de tegenpartij. Voor interest rate swaps worden deze kasstromen bepaald op basis van de in het contract vastgelegde rente (veelal Euribor of Libor) en wordt de OIS curve (Overnight indexed swap curve) gehanteerd bij de contantmaking van die verwachte kasstromen.

De marktwaarde van valuta termijnaffaires wordt bepaald door de waarde van de vreemde valuta tegen de termijnkoersen op het afsluitmoment af te zetten tegen de waarde van de vreemde valuta tegen de termijnkoersen op de balansdatum.

Futures worden altijd op de markt verhandeld. Als zodanig vindt prijsvorming op de markt plaats. Waardering tegen actuele waarde is dan ook de waardering tegen beurskoers. Bij futures worden altijd margin accounts aangehouden waarmee op dagbasis resultaten worden afgerekend. Als zodanig is de waarde van de future op einde dag gelijk aan nul.

Positieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder derivaten. Negatieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder overige schulden en overlopende passiva.

Overige beleggingen

Onder overige beleggingen worden opgenomen die beleggingen die niet als een van de hiervoor opgesomde beleggingen geïnclassificeerd kunnen worden. Tevens worden onder de overige beleggingen opgenomen nog af te wikkelen beleggingstransacties en liquide middelen die beheerd worden door de vermogensbeheerder.

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Beleggingen risico deelnemers

Beleggingen voor rekening en risico deelnemers zijn middelen die aangehouden worden op rekeningen ten behoeve van deelnemers die zelf het beleggingsrisico dragen in het kader van de beschikbare premieregeling.

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het pensioenfonds worden aangehouden.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa worden de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit de overige, niet voor de directe uitkering van pensioenen bestemde middelen van het pensioenfonds. Belangrijk doel van het aanhouden van deze extra reserve is dat het pensioenfonds daarmee een weerstandsvermogen heeft waarmee het tegenvallende resultaten kan opvangen.

Technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds

Bij de berekening van de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van door het bestuur vastgestelde grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met gecorrigeerde sterftekansen voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van het pensioenfonds door gebruik te maken van de correctiefactoren uit de tabel "Mercer model 2012 Hoog".

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2015:

Rekenrente

De contante waarde van de technische voorziening wordt jaarlijks berekend op basis van de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB per 31 december 2015. Per 1 januari 2015 is de driemaandsmiddeling komen te vervallen en medio juli 2015 is de UFR-systematiek gewijzigd (de vaste rente van 4,2% is vervangen door een variabele ultimate forward rate).

Overlevingsgrondslagen

Volgens de Prognosetafel AG2014, startkolom 2016 (2014: startkolom 2015), met leeftijds- en inkomensafhankelijke correctiefactoren conform de tabel "Mercer Hoog". De correctiefactoren in de tabel "Mercer Hoog" zijn afgeleid van door het CBS gepubliceerde levensverwachtingen voor het gedeelte (20%) van de Nederlandse bevolking met de hoogste gezinsinkomens.

Op basis van de tabel "Mercer Hoog" wordt de sterftekans op leeftijd 65 vermenigvuldigd met een factor van 0,68 voor mannen en 0,67 voor vrouwen. De factoren lopen (niet lineair) op naar een factor 1 op leeftijd 100. Op bijvoorbeeld leeftijd 80 zijn de correctiefactoren op de sterftekans gelijk aan 0,79 voor mannen en 0,73 voor vrouwen. Op grond van de gebruikte correctiefactoren veronderstelt het pensioenfonds dat de (gewezen) deelnemers langer leven dan op grond van (ongecorrigeerde) landelijke overlevingstabellen wordt verondersteld.

De sterftekans voor ingegane wezenpensioenen worden verwaarloosd.

Partnerschap

Voor alle actieve en nog niet gepensioneerde gewezen deelnemers wordt tot de pensioendatum de gehuwdheidsfrequentie gehanteerd conform de tafels Gehele Bevolking 1985-1990.

Op de pensioenleeftijd is de gehuwdheidsfrequentie gelijk aan 100% voor het uitruilbare deel van het partnerpensioen.

Voor het niet uitruilbare deel van het partnerpensioen is de gehuwdheidsfrequentie op 65-jarige leeftijd voor mannen gelijk aan 90% en voor vrouwen 70%.

Voor gepensioneerden is de werkelijke burgerlijke staat in aanmerking genomen.

Leeftijdsverschil

De partner van de mannelijke deelnemer wordt 3 jaar jonger verondersteld.

De partner van de vrouwelijke deelnemer wordt 3 jaar ouder verondersteld.

Leeftijdsbepaling

De leeftijdsbepaling geschiedt in maanden nauwkeurig.

Opslag voor toekomstige excassokosten

Voor de toekomstige kosten met betrekking tot de administratie en uitbetaling van de pensioenen na ingang, zijn de netto pensioenverplichtingen verhoogd met 2,75% (2014: 2,75%).

Wezenpensioen

Voor de (gewezen) deelnemers wordt voor het latent wezenpensioen een opslag van 5% toegepast op de technische voorziening voor het partnerpensioen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 0,181% (2014: 0,379%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2014 (2014: 31 december 2013).

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Dit betreft de verplichtingen uit hoofde van de beschikbare premiereregeling voor deelnemers.

Het beleggingsrisico ligt bij de deelnemers. De voorziening voor rekening en risico deelnemers is gewaardeerd volgens dezelfde grondslagen zo als die gelden voor de waardering van de corresponderende beleggingen risico deelnemers.

Langlopende schulden (uit hoofde van VPL)

De voorwaardelijke 15-jaarsregeling is bij voormalig Pensioenfonds BP Raffinaderij in 2007 ingesteld. Deze verplichting dient om de voorwaardelijke overgangsregeling, zoals vastgelegd in het addendum bij het pensioenreglement 2006, te financieren.

De contante waarde per 31 december 2015 is vastgesteld op basis van de volgende actuariële grondslagen:

- | Prognosetafel AG2014, startkolom 2016;
- | Inkomensafhankelijke correctiefactoren op basis van inkomensklasse "Hoog" uit het Mercer-model 2012;
- | Nominale rentetermijnstructuur per 31 december 2015 zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de langlopende schulden uit hoofde van VPL en minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds en de technische voorzieningen voor risico deelnemers zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend 12-maands gemiddelde van de actuele dekkingsgraad. Vanaf ultimo 2015 is het aanwezige vermogen verhoogd met de beleggingen voor risico deelnemers en de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds met de technische voorzieningen voor risico deelnemers. Deze manier van berekenen wordt sinds 31 december 2015 gevraagd door De Nederlandsche Bank. Ten behoeve van de beleidsdekkingsgraad zijn de maandelijkse actuele dekkingsgraden van 2015 met terugwerkende kracht herrekend inclusief de beleggingen en technische voorzieningen voor risico deelnemers.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de technische voorzieningen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen van (werkgevers en werknemers)

Premies worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd. Premiekortingen, extra premies en bijdrage aan de kosten worden verwerkt in de periode waarin aan de voorwaarden volgens de uitvoeringsovereenkomst wordt voldaan.

Premiebijdragen risico deelnemers

Hieronder zijn opgenomen de door NNIP over het boekjaar ontvangen premies voor risico van de deelnemers.

Beleggingsresultaten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt verstaan de aan het boekjaar toe te rekenen inkomsten uit beleggingen, zijnde dividend van aandelen en de aan het boekjaar toe te rekenen rentebedragen van vastrentende beleggingen. Indirecte beleggingsopbrengsten hebben betrekking op gerealiseerde en ongerealiseerde waardeinstijgingen of waardedalingen inclusief valutaresultaten.

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies en valutaverschillen.

Kosten van vermogensbeheer

Bij kosten van vermogensbeheer zijn daadwerkelijk gefactureerde kosten opgenomen. Dit zijn kosten van de vermogensbeheerders, custodian, performance analyst, beleggingsadministratie en eventueel beleggingsadviseur(s).

Beleggingsresultaat VPL

Het rendementspercentage wordt gelijk gesteld aan het in dat jaar behaalde rendement van de beleggingen risico pensioenfondsen. Bij de bepaling van het rendement wordt verondersteld dat de onttrekkingen uit de verplichting halverwege het jaar plaatsvinden en dat de (additionele) dotatie per 31 december van het jaar ontvangen is.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend conform het pensioenreglement en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen

Deze mutaties zijn toegelicht bij de betreffende post in de toelichting op de staat van baten en lasten.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Premies herverzekering

Het pensioenfonds heeft het overlijdensrisico voor zover dit het risico pensioenfondsen betreft, het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid en het WIA excedent herverzekerd bij Centraal Beheer voor de periode 1 januari 2015 tot en met 31 december 2015. Deze herverzekeringen zijn per 1 januari 2016 verlengd.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2015	37.201	239.687	764.395	37.421	24.619	1.103.323
Aankopen	-	388	344.779	153.839	115.839	614.845
Verkopen	-1.676	-11.386	-319.853	-153.233	-109.803	-595.951
Overige mutaties	-	-	-417	-657	-2.407	-3.481
Waardemutaties	5.629	20.252	-6.962	-17.404	-4.471	-2.956
Stand per 31 december 2015	<u>41.154</u>	<u>248.941</u>	<u>781.942</u>	<u>19.966</u>	<u>23.777</u>	<u>1.115.780</u>
Derivaten met een negatieve waarde						30.280
Beleggingen toegerekend aan VPL-regeling						-23.466
						<u>1.122.594</u>

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2014	28.900	178.944	658.656	12.822	18.667	897.989
Aankopen	2.699	61.037	545.286	-	131.752	740.774
Verkopen	-	-29.974	-489.597	-13.444	-127.530	-660.545
Overige mutaties	-	-	1.630	-1.420	3.108	3.318
Waardemutaties	5.602	29.680	48.420	39.463	-1.378	121.787
Stand per 31 december 2014	<u>37.201</u>	<u>239.687</u>	<u>764.395</u>	<u>37.421</u>	<u>24.619</u>	<u>1.103.323</u>
Derivaten met een negatieve waarde						23.437
Beleggingen toegerekend aan VPL-regeling						-26.630
						<u>1.100.130</u>

De beleggingen in het kader van de VPL-regeling, risico werkgever, worden niet afzonderlijk beheerd.

Uit hoofde van de rentederivaten is per 31 december 2015 onderpand (collateral) gevraagd en ontvangen ter waarde van € 36,576 miljoen (2014: € 44,565 miljoen) en gevraagd en verstrekt € 18,395 miljoen (2014: € 10,170 miljoen).

Securities lending: binnen de Blackrock fondsen is er € 10,532 miljoen uitgeleend. Hiervoor is ontvangen € 11,488 miljoen aan collateral.

Er wordt niet belegd in premiebijdragende ondernemingen.

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

Reële waarde

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Het fonds belegt zelf in beleggingsfondsen, maar met het oog op de transparantie inzake de beleggingen is de informatie in deze toelichting gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen.

Op basis van de verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen (zonder Look through) te worden ingedeeld naar de vier onderstaande waarderingscategorieën:

Genoteerde marktprijzen: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Contante waarde berekening: deze waarde wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende markttrente.

Intrinsieke waarde: de marktwaarde ontleent aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers.

Andere methode: De waardering van ABS'en wordt bepaald door broker quotes, die niet per definitie als genoteerde marktprijzen geassocieerd kunnen worden. De vergelijkende cijfers 2014 zijn aangepast.

Op basis van deze indeling kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Genoteerde marktprijzen	Contante waarde berekening	Intrinsieke waarde	Andere methode	Totaal
Per 31 december 2015					
Vastgoedbeleggingen	-	-	41.154	-	41.154
Aandelen	35.507	-	213.434	-	248.941
Vastrentende waarden	640.222	-	140.584	1.136	781.942
Derivaten	-	19.966	-	-	19.966
Overige beleggingen	-	-	23.777	-	23.777
Totaal	<u>675.729</u>	<u>19.966</u>	<u>418.949</u>	<u>1.136</u>	<u>1.115.780</u>

	Genoteerde marktprijzen	Contante waarde berekening	Intrinsieke waarde	Andere methode	Totaal
Per 31 december 2014					
Vastgoedbeleggingen	-	-	37.201	-	37.201
Aandelen	37.577	-	202.110	-	239.687
Vastrentende waarden	633.100	-	128.951	2.344	764.395
Derivaten	-	37.421	-	-	37.421
Overige beleggingen	-	-	24.619	-	24.619
Totaal	<u>670.677</u>	<u>37.421</u>	<u>392.881</u>	<u>2.344</u>	<u>1.103.323</u>

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten derhalve inherent onderhevig zijn aan onzekerheden en waarde-oordelen ten aanzien van volatiliteit, rentestand en kasstromen. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie.

Vastgoedbeleggingen

	31-12-2015		31-12-2014	
		In %		In %
Specificatie naar soort:				
Participaties aandelenfondsen vastgoed	41.154	100,0	37.201	100,0

Aandelen

	31-12-2015		31-12-2014	
		In %		In %
Specificatie naar soort:				
Participaties in aandelenbeleggingsfondsen	213.434	85,7	202.110	84,3
Zelfstandig beursgenoteerde aandelen	35.507	14,3	37.577	15,7
	248.941	100,0	239.687	100,0

Vastrentende waarden

	31-12-2015		31-12-2014	
		In %		In %
Specificatie naar soort:				
Staatsobligaties	296.332	37,8	319.293	41,8
Bedrijfsobligaties (credit funds)	160.840	20,6	155.000	20,3
Covered fondsen	153.040	19,6	137.888	18,0
Participaties in obligatiebeleggingsfondsen	140.584	18,0	128.951	16,9
Inflation linked bonds	30.009	3,8	20.912	2,7
Overige	1.137	0,2	2.351	0,3
	781.942	100,0	764.395	100,0

Derivaten

	31-12-2015	31-12-2014
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten	20.027	37.432
Valutaderivaten	31	-110
Overige derivaten	-92	99
	19.966	37.421

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Het pensioenfonds maakt gebruik van de volgende instrumenten:

- | Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- | Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.
- | Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2015:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Futures	9.743	-	-
Forward (valutatermijncontracten)	11.662	61	30
Interest rate swaps	-393.860	50.161	30.134
Overige derivaten	4.171	24	116
		<u>50.246</u>	<u>30.280</u>

Negatieve derivatenposities worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2014:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Futures	-8.747	-	-
Forward (valutatermijncontracten)	16.275	131	241
Interest rate swaps	-410.965	60.482	23.050
Overige derivaten	16.850	245	146
		<u>60.858</u>	<u>23.437</u>

Overige beleggingen

De overige beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2015	31-12-2014
Specificatie naar soort:		
Beleggingsfondsen (Geldmarktfondsen)	5.123	230
Commodities	19.196	22.525
Liquide middelen beleggingen	185	407
Cash collateral	435	585
Overige activa en passiva	-1.162	872
	<u>23.777</u>	<u>24.619</u>

2. Beleggingen voor risico deelnemers

Totaal

	2015	2014
Stand per 1 januari	44.690	36.074
Premie, stortingen en direct beleggingsresultaat	1.020	2.937
Uitkeringen en onttrekkingen	-2.033	-1.348
Indirect beleggingsresultaat en kosten risico deelnemers	1.121	7.027
Stand per 31 december	<u>44.798</u>	<u>44.690</u>
	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
Vastgoed beleggingen	128	116
Aandelen	13.840	13.931
Vastrentende waarden	28.347	28.385
Overige beleggingen	2.483	2.258
	<u>44.798</u>	<u>44.690</u>

Overige beleggingen hebben betrekking op liquiditeitsfondsen en liquide middelen.

Bestaande regeling: excedent, vrijwillig bijsparen en prepensioen

	2015	2014
Stand per 1 januari	44.690	36.074
Premie, stortingen en direct beleggingsresultaat	810	2.937
Uitkeringen en onttrekkingen	-2.031	-1.348
Indirect beleggingsresultaat en kosten risico deelnemers	1.127	7.027
Stand per 31 december	<u>44.596</u>	<u>44.690</u>

Nieuwe regeling sinds 2015: netto pensioensparen

	2015	2014
Premie, stortingen en direct beleggingsresultaat	210	-
Uitkeringen en onttrekkingen	-2	-
Indirect beleggingsresultaat en kosten risico deelnemers	-6	-
Stand per 31 december	<u>202</u>	<u>-</u>

3. Beleggingen in het kader van de VPL-regeling

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
Beleggingen in het kader van de VPL regeling	<u>23.466</u>	<u>26.630</u>

4. Vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
Premievorderingen op sponsors	-	12.299
Overlopende waardeoverdrachten	-	33
Overige vorderingen en overlopende activa	64	47
	<u>64</u>	<u>12.379</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

5. Overige activa

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
ABN AMRO Bank N.V.	<u>59.481</u>	<u>5.694</u>

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben. Het hoge banksaldo ultimo 2015 wordt veroorzaakt door de vrijwillige bijdrage van de werkgevers in de 2de helft van december 2015. Deze gelden zijn begin januari 2016 belegd.

De vrijwillige bijdrage in 2014 is in de 1ste helft van december 2014 ontvangen en meteen belegd.

PASSIVA

6. Reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	<u>Algemene reserve</u>
Stand per 1 januari 2015	71.468
Uit bestemming saldo van baten en lasten	9.425
Stand per 31 december 2015	<u>80.893</u>
	<u>Algemene reserve</u>
Stand per 1 januari 2014	78.594
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-7.126
Stand per 31 december 2014	<u>71.468</u>

	<u>31-12-2015</u>		<u>31-12-2014</u>	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Aanwezig vermogen	1.192.347	107,3	1.091.747	107,0
Af: technische voorziening	1.111.454	100,0	1.020.279	100,0
Aanwezig eigen vermogen	<u>80.893</u>	<u>7,3</u>	<u>71.468</u>	<u>7,0</u>
Af: vereist eigen vermogen	<u>163.881</u>	<u>14,7</u>	<u>118.287</u>	<u>11,6</u>
Vrij vermogen	-82.988	-7,4	-46.819	-4,6
Minimaal vereist eigen vermogen	44.800	4,0	41.831	4,1

Ultimo 2015 is het aanwezige vermogen inclusief de beleggingen risico deelnemers en de technische voorzieningen inclusief technische voorzieningen risico deelnemers op basis van aanwijzingen van DNB. De vergelijkende cijfers ultimo 2014 zijn exclusief beleggingen risico deelnemers en technische voorzieningen risico deelnemers.

De door de PW vereiste dekkingsgraad is 114,7% en de minimaal vereiste dekkingsgraad is 104,0%. Aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan zowel de vereiste dekkingsgraad als de minimaal vereiste dekkingsgraad bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort alsmede een dekkingstekort.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad kan als volgt worden gespecificeerd:

	2015	2014
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	107,0	109,3
Premiebijdragen	0,6	0,2
Uitkeringen	0,2	0,4
Toeslagen	-	-
Rentetermijnstructuur	-5,4	-18,1
Beleggingsresultaten	1,3	16,8
Overige	3,6	-1,6
Dekkingsgraad per 31 december	107,3	107,0

Vanaf ultimo 2015 wordt het aanwezige vermogen verhoogd met de beleggingen voor risico deelnemers en de technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen met de technische voorzieningen voor risico deelnemers. Deze manier van berekenen wordt sinds 31 december 2015 gevraagd door DNB. Deze andere manier van berekenen leverde op 31 december 2015 een 0,3% lagere dekkingsgraad op; 107,3% in plaats van 107,6%.

Herstelplan

Het lange termijn herstelplan dat sinds 2011 liep, verviel vanwege de invoering van het nFTK per 31 december 2014. Op basis van het nFTK was er sprake van een tekortsituatie ultimo 2014. Voor 1 juli 2015 werd daarom een nieuw herstelplan ingediend bij DNB. Dit herstelplan is nog geldig.

7. Technische voorzieningen

	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2014	840.881
Mutatie technische voorzieningen	179.398
Stand per 31 december 2014/1 januari 2015	1.020.279
Mutatie technische voorzieningen	46.377
Stand per 31 december 2015	1.066.656

Mutatie technische voorzieningen

	2015	2014
Pensioenopbouw	19.133	18.209
Toeslagen	2.922	24.217
Rentetoevoeging	1.851	3.238
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-33.018	-30.651
Vrijval excassokosten	-518	-447
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	4.224	900
Wijziging marktrente	54.794	166.496
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-233
Overige wijzigingen	-3.011	-2.331
	<u>46.377</u>	<u>179.398</u>

Voor de toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting in de staat van baten en lasten.

Kortlopende verplichting: de te verwachten uitkeringen in 2016 bedragen € 34.245 (2015: € 31.700).

De technische voorzieningen zijn naar categorie van deelnemers als volgt samengesteld:

	31-12-2015		31-12-2014	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	1.080	371.097	1.097	350.866
Gewezen deelnemers	1.310	154.737	1.339	153.849
Pensioengerechtigden	1.963	540.822	1.887	515.564
	<u>4.353</u>	<u>1.066.656</u>	<u>4.323</u>	<u>1.020.279</u>

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Als gevolg van de aanpassing van het fiscaal kader is er per 1 januari 2015 een nieuwe pensioenregeling ingevoerd voor de huidige werknemers en arbeidsongeschikte deelnemers; Pensioenreglement 2015 van BP, een gezamenlijke regeling voor BP Europa SE - BP Nederland en BP Raffinaderij Rotterdam B.V.

Het pensioenfonds heeft daarnaast voor de deelnemers van BP Europa SE - BP Nederland 3 pensioenregelingen, en voor de deelnemers van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. zijn er ook 3 pensioenregelingen. In deze regelingen wordt geen pensioen meer opgebouwd.

De pensioenregelingen zijn beschreven in bijlage 2 van dit jaarrapport.

Toeslagverlening

De toeslagverlening is beschreven in bijlage 2 van dit jaarrapport.

8. Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

	2015	2014
Stand per 1 januari	44.690	36.074
Stortingen	1.020	2.937
Onttrekkingen	-2.033	-1.348
Indirect resultaat boekjaar	1.121	7.027
Stand per 31 december	<u>44.798</u>	<u>44.690</u>

9. Langlopende schulden (uit hoofde van VPL)

	2015	2014
Stand per 1 januari	26.630	19.992
Mutatie boekjaar	-3.164	6.638
Stand per 31 december	<u>23.466</u>	<u>26.630</u>

De voorwaardelijke overgangsregeling (addendum bij het pensioenreglement 2006) is bij voormalig Pensioenfonds BP Raffinaderij in 2007 ingesteld.

10. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2015	31-12-2014
Derivaten met negatieve waarde	30.280	23.437
Verzekeringsmaatschappijen	641	426
Loonheffing en premies	776	742
Waardeoverdrachten	331	113
Te betalen administratie- en advieskosten	194	39
Te betalen actuaris en accountantskosten	140	124
Te betalen beleggingskosten	1.241	1.459
Te betalen aan werkgever	728	-
Te betalen overige kosten en overlopende passiva	259	116
	<u>34.590</u>	<u>26.456</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De stijgende schuld aan verzekeringsmaatschappijen wordt veroorzaakt door nog niet ontvangen afrekeningen met betrekking tot 2014 en 2015.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2015	31-12-2014
Het tekort op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	1.111.454	1.020.279
Buffers:		
S1 Renterisico	55.484	46.123
S2 Risico zakelijke waarden	88.943	73.031
S3 Valutarisico	39.674	46.721
S4 Grondstoffenrisico	9.475	7.173
S5 Kredietrisico	51.136	13.252
S6 Verzekeringstechnisch risico	28.691	27.432
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer risico	-	-
Diversificatie effect	-109.522	-95.445
Totaal S (vereiste buffers)	163.881	118.287
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	1.275.335	1.138.566
Aanwezig vermogen (totaal activa - schulden)	1.192.347	1.091.747
Tekort/Tekort	-82.988	-46.819

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. De solvabiliteitstoets is gebaseerd op de strategische mix in de evenwichtssituatie.

Vanaf ultimo 2015 wordt het aanwezige vermogen verhoogd met de beleggingen voor risico deelnemers en de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds met de technische voorzieningen voor risico deelnemers. Deze manier van berekenen wordt sinds 31 december 2015 gevraagd door De Nederlandsche Bank. De vergelijkende cijfers 2014 zijn zonder beleggingen en technische voorzieningen risico deelnemers.

De belangrijkste verschillen in de vereiste buffers op 31 december 2015 ten opzichte van 31 december 2014 worden veroorzaakt door de overgang van FTK (ultimo 2014) naar nFTK (ultimo 2015).

Met name bij S5 kredietrisico is dit zichtbaar. Bij het FTK werd uitgegaan van een kredietopslag van 40%, bij het nFTK wordt een schok in de kredietopslag toegepast die afhankelijk is van de rating van de vastrentende waarden.

Beleid en risicobeheer

De regelgeving van het FTK maakt de economische risico's (verbonden aan aandelen, valuta, rente, etc.) die in pensioenfondsen aanwezig zijn expliciet en vertaalt deze naar vereiste reserveposities en dekkingsgraden. Hiermee worden pensioenfondsen gedwongen te overwegen welk totaal risiconiveau het pensioenfonds kan of wil accepteren. Vervolgens zal, binnen de kaders van het geformuleerde risicobeleid, worden ingezet op maximalisatie van het rendement op het vermogen.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze instrumenten betreffen:

- Premiebeleid
- Beleggingsbeleid
- Herverzekeringsbeleid
- Toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyse vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 - S4)

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen zoals vastgelegd in ABTN. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door vermogensbeheerders in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de markrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2015		31-12-2014	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	781.942	5,2	764.395	5,1
Totale portefeuille (na derivaten)	1.115.780	6,2	1.103.323	6,0
Technische voorzieningen	1.066.656	17,2	1.020.279	16,8

In 2013 heeft het bestuur het strategisch beleid voor afdekking van het renterisico enigszins aangepast. Afhankelijk van de rentestand kan de afdekking variëren tussen de 30% en het strategische doel van 70%. In 2014 is de afdekking van het renterisico verlaagd naar 30% als gevolg van de lage rente. Dit beleid is in 2015 gecontinueerd.

De werkelijke afdekking 2015 is ongeveer 30% (2014: 30%) gebaseerd op de marktrentecurve. Dit is gebaseerd op het huidige lage niveau van de rente en besloten om op de middellange termijn beter te kunnen profiteren van een verwachte stijging van de rente. Op basis van de UFR curve, door DNB verstrekt, was de renteafdekking ongeveer 36% (2014: 37%).

Zoals blijkt uit de tabel is er een mismatch in de duration.

Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2015		31-12-2014	
	in %		in %	
Resterende looptijd < 1 jaar	84.370	10,8	53.376	7,0
Resterende looptijd 1-5 jaar	319.505	40,8	338.838	44,3
Resterende looptijd > 5 jaar	378.067	48,4	372.181	48,7
	<u>781.942</u>	<u>100,0</u>	<u>764.395</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of te wel het prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

	31-12-2015		31-12-2014	
	In %		In %	
Specificatie vastgoed beleggingen naar regio:				
Europa	<u>41.154</u>	<u>100,0</u>	<u>37.201</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2015		31-12-2014	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	66.084	26,6	55.155	23,0
Nijverheid en industrie	49.520	19,9	61.019	25,5
Handel	60.440	24,3	50.207	21,0
Overige dienstverlening	59.908	24,1	62.324	26,0
Diversen	12.989	5,1	10.982	4,5
	<u>248.941</u>	<u>100,0</u>	<u>239.687</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2015		31-12-2014	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	116.852	46,9	61.046	25,5
Noord-Amerika	86.863	34,8	13.853	5,7
Global	3.145	1,3	117.675	49,1
Azië - Pacific	24.275	9,8	17.906	7,5
Australasia	3.184	1,3	-	-
Emerging markets	14.622	5,9	29.207	12,2
	<u>248.941</u>	<u>100,0</u>	<u>239.687</u>	<u>100,0</u>

Doordat de doorkijkmogelijkheden zijn toegenomen heeft er een verschuiving plaats gevonden van Global naar Europa en Noord-Amerika.

S3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat wisselkoersschommelingen de waarde van een belegging beïnvloeden. Het grootste gedeelte, 81,7% (2014: 77,1%) van de beleggingsportefeuille, is belegd in euro's genoteerde waarden. 18,3% (2014: 22,9%) van de beleggingsportefeuille is belegd in vreemde valuta.

Van de beleggingen is €203.877 (2014: €252.368) in een andere valuta dan de euro.

De in de balans opgenomen valutatermijncontracten leiden per saldo tot een verlaging van de blootstelling aan valutarisico met €6,367 miljoen. In 2014 was dit eveneens een verlaging met €6,538 miljoen.

De vreemde valutapositie van het totaal belegd vermogen, voor en na afdekking door valutaderivaten, is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2015	Nettopositie na afdekking 2014
USD	163.135	-1.317	161.818	149.904
GBP	10.287	-1.330	8.957	38.264
CHF	4.353	-	4.353	15.984
JPY	10.806	-	10.806	18.726
AUD	3.131	-	3.131	97
PLN	2	-	2	-59
SEK	1.320	-	1.320	4.097
DKK	4.592	-3.720	872	541
NOK	255	-	255	372
CAD	3.625	-	3.625	969
HKD	1.421	-	1.421	-
Overigen	950	-	950	16.935
	<u>203.877</u>	<u>-6.367</u>	<u>197.510</u>	<u>245.830</u>

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico betreft alle risico's die te maken hebben met beleggingen in grondstoffen (commodities), zoals risico's die voortvloeien uit een veranderend vraag en aanbod.

De buffer wordt berekend rekening houdend met het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 30%.

S5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

	31-12-2015		31-12-2014	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	59.279	7,6	63.801	8,4
Buitenlandse overheidsinstellingen	321.056	41,0	325.303	42,5
Financiële instellingen	247.244	31,6	222.655	29,1
Handel- en industriële bedrijven	91.277	11,7	87.167	11,4
Beleggingsinstellingen	6.743	0,9	-	-
Andere instellingen	56.343	7,2	65.469	8,6
	<u>781.942</u>	<u>100,0</u>	<u>764.395</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2015		31-12-2014	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	750.216	95,9	736.138	96,3
Emerging markets	31.726	4,1	28.257	3,7
	<u>781.942</u>	<u>100,0</u>	<u>764.395</u>	<u>100,0</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2015		31-12-2014	
		In %		In %
AAA	233.391	29,9	153.580	20,1
AA	281.285	36,0	352.657	46,1
A	80.890	10,3	73.842	9,7
BBB	152.029	19,4	155.874	20,4
BB	7.814	1,0	12.249	1,6
B	4.301	0,6	6.516	0,9
CCC	1.037	0,1	2.129	0,3
CC	6	-	4	-
C / D	63	-	7	-
Geen rating	21.126	2,7	7.537	0,9
	<u>781.942</u>	<u>100,0</u>	<u>764.395</u>	<u>100,0</u>

Eind 2015 heeft Nederland weer bij alle grote kredietbeoordelaars de triple A-status, vandaar de verschuiving van AA naar AAA ten opzichte van eind 2014.

De categorie "Geen rating" bestaat voornamelijk uit geldmiddelen.

S6 Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven), arbeidsongeschiktheid en toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste actuariële (verzekeringstechnische) risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorzieningen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van de Prognosetafel AG2014 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Dit risico is volledig herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Dit risico is volledig herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om toeslagen te geven op pensioenrechten en -aanspraken. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het pensioenfonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Aangezien er sprake is van adequate beheersing van het liquiditeitsrisico wordt door het pensioenfonds hiervoor geen buffer aangehouden in de solvabiliteitstoets.

S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Alle beleggingsfondsen die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaken zijn opgenomen.

Per 31 december 2015 en 31 december 2014 waren dit de volgende posten:

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
Nederland	45.652	47.381
Italië	50.935	43.440
Frankrijk	32.566	49.918
België	30.331	26.778
Australië	25.179	23.426
Spanje	-	26.900
BNP Paribas	22.360	34.767
BlackRock World Index Fund B	123.185	117.675
BlackRock Global Screened Corp	50.934	43.000
BlackRock MSCI Europe Index Fund B	40.701	37.543
iShares II PLC - IShares JPMor	27.080	25.380
Parworld Track Europe - I - Plus	24.626	23.503
FTSE/EPRA European Property Index Fund I-shares	25.780	23.310

Bij de genoemde landen is er sprake van investeringen in staatsobligaties.

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Aangezien er sprake is van een adequate beheersing van de concentratierisico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij BlackRock (49,1% van de portefeuille (2014: 47,7%)) en BNP Paribas (50,9% (2014: 52,3%)). Met deze partijen zijn overeenkomsten en service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerd doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij Northern Trust.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer. Met Syntrus Achmea Pensioenbeheer zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders en andere uitvoerders door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste internebeheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages).

Het uitbestedingsrisico is beschreven in de risicoparagraaf van het bestuursverslag.

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheer risico

Onder actief beheer wordt verstaan afwijkende posities in portefeuilles die door portefeuillemanagers worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuilles.

Op basis van extra informatie, namelijk tracking errors per beleggingsfonds, is duidelijk dat het actief beheer risico niet langer gekwantificeerd hoeft te worden.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds en de sponsors, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

De bestuurders ontvangen geen beloning van het pensioenfonds. Gepensioneerde bestuursleden ontvangen een onkostenvergoeding. Vanaf 2015 is deze vergoeding per vergadering vastgesteld in plaats van per jaar. Er zijn geen leningen verstrekt aan en er zijn geen vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen pensioenfonds en werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling wordt verwezen naar de uitvoeringsovereenkomst.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Alle bedragen x € 1.000.

Administratiekosten

Het pensioenfonds heeft een overeenkomst betreffende pensioenuitvoering en bestuursondersteuning afgesloten met Syntus Achmea Pensioenbeheer voor de periode van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2015. De overeenkomst is verlengd tot en met 31 december 2016.

Herverzekering

Het pensioenfonds heeft het overlijdensrisico, het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid en het WIA excedent herverzekerd bij Centraal Beheer voor de periode 1 januari 2015 tot en met 31 december 2015. Deze herverzekeringen zijn per 1 januari 2016 verlengd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

11. Premiebijdragen risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)

	2015	2014
Bijdrage werkgevers	21.509	20.455
Premie werknemers	1.815	2.919
Koopsommen toeslagverlening	-172	22.932
Individuele koopsommen sociaal plan	-	107
Bijdrage werkgever bij overdracht Aegon	2.209	-
	<u>25.361</u>	<u>46.413</u>

Koopsom toeslagverlening betreft de nacalculatie in 2015 op het in 2014 opgenomen voorschot op de toeslagverlening per 1 januari 2015 ad € 7.421 (besluitvorming in 2014).

Bijdrage werkgever bij overdracht Aegon: Per 1 januari 2015 heeft er een waardeoverdracht plaats gevonden van Aegon naar het pensioenfonds (zie ook bij "Saldo overdrachten van rechten risico pensioenfonds"). Dit betreft een groep deelnemers die in 2002 niet mee overgekomen waren bij de collectieve waardeoverdracht van Aegon naar het pensioenfonds. Na overdracht hebben deze deelnemers een achterstallige indexatie van ruim 18% ontvangen. De werkgever heeft zowel de benodigde indexatie koopsom als de bijstorting tot de actuariële grondslagen betaald.

De kostendekkende en feitelijke premie inclusief premiebijdrage risico deelnemers volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2015	2014
Kostendekkende premie	23.792	49.134
Minimaal te ontvangen premie	23.792	49.134
Feitelijke premie	23.792	49.134

De feitelijke en kostendekkende premie zijn inclusief de premiebijdrage risico deelnemers € 640 (2014: € 2.721). De bijdrage werkgever bij overdracht Aegon wordt niet meegenomen in de kostendekkende premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2015	2014
Actuarieel benodigde koopsom	19.467	20.056
Toeslag benodigde koopsom	-156	20.414
Opslag voor uitvoeringskosten	1.601	897
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.240	5.046
Premie risico deelnemers	640	2.721
	<u>23.792</u>	<u>49.134</u>

Er wordt geen gebruik gemaakt van premiedemping.

De toeslag benodigde koopsom is negatief vanwege een verschil tussen de voorcalculatie toeslag 2015 in 2014 en de berekening in 2015. De toeslag 2015, waarover besloten is in 2014, is als baat en vordering opgenomen in 2014.

12. Premiebijdragen risico deelnemers

	2015	2014
Periodieke premies	640	2.721

13. Bijdragen in het kader van de VPL-regeling

	2015	2014
Bijdrage werkgever aan de VPL regeling	-	6.535

De bijdrage werkgever VPL is de dotatie ten behoeve van de verplichting voor de VPL-regeling. In 2015 heeft er geen storting plaats gevonden. In 2014 heeft de werkgever een vrijwillige storting van € 6.535 gedaan ten behoeve van de VPL-verplichting.

14. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2015	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Vastgoed beleggingen	1.069	5.629	-	6.698
Aandelen	243	20.252	-	20.495
Vastrentende waarden	18.707	-6.962	-	11.745
Derivaten	408	-17.404	-9	-17.005
Overige beleggingen	-5	-4.471	-	-4.476
Overige opbrengsten/lasten	29	-	-1.850	-1.821
	<u>20.451</u>	<u>-2.956</u>	<u>-1.859</u>	<u>15.636</u>
Toegerekend aan beleggingen in het kader van VPL				-422
				<u>15.214</u>

Het beleggingsresultaat van de beleggingen VPL wordt gelijkgesteld aan het in dat jaar behaalde rendement van het pensioenfonds. Er wordt verondersteld dat onttrekkingen halverwege het jaar plaatsvinden en dat een dotatie per 31 december van het jaar verschuldigd is. Het rendementspercentage voor 2015 is 1,7% (2014: 15,1%).

De kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De kosten vermogensbeheer bestaan uit kosten doorberekend door BlackRock en BNP Paribas. Daarnaast zijn er kosten voor de custodian (Northern Trust), de performance analist (Portfolio Evaluation) en de beleggingsadministratie (Achmea IM). De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen.

2014	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoed beleggingen	1.040	5.602	-	6.642
Aandelen	257	29.680	-	29.937
Vastrentende waarden	17.609	48.420	14	66.043
Derivaten	2.637	39.463	-24	42.076
Overige beleggingen	3	-1.378	-	-1.375
Overige opbrengsten/lasten	39	-	-2.537	-2.498
	<u>21.585</u>	<u>121.787</u>	<u>-2.547</u>	<u>140.825</u>
Toegerekend aan beleggingen in het kader van VPL				-2.814
				<u>138.011</u>

15. Beleggingsresultaten risico deelnemers

2015	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Beleggingsresultaat risico deelnemers	<u>42</u>	<u>1.228</u>	<u>-107</u>	<u>1.163</u>

De vermogensbeheerder voor de beleggingen voor risico deelnemers geeft sinds 2015 opgaaf van de kosten van vermogensbeheer. In 2014 en voorgaande jaren waren deze kosten verrekend met de indirecte beleggingsopbrengsten.

2014	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Beleggingsresultaat risico deelnemers	<u>54</u>	<u>7.027</u>	<u>-</u>	<u>7.081</u>

16. Beleggingsresultaat VPL

	2015	2014
Beleggingsresultaat VPL	<u>422</u>	<u>2.814</u>

17. Overige baten

	2015	2014
Aanvullende storting sponsoren	45.956	17.235
Diverse afstemmingen	-	277
FVP bijdrage	-	39
	<u>45.956</u>	<u>17.551</u>

De sponsoren van het pensioenfonds, hebben besloten om in 2015 een vrijwillige bijstorting te doen van € 45.956 (2014: € 17.235) om de financiële positie van het pensioenfonds te verbeteren.

18. Pensioenuitkeringen

	2015	2014
Ouderdomspensioen	27.372	25.124
Partnerpensioen	5.620	5.361
Wezenpensioen	81	85
Arbeidsongeschiktheidspensioen	109	93
Afkopen	18	3
	<u>33.200</u>	<u>30.666</u>

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 462,88 (2014: € 458,06) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

De toeslag op premievrije en ingegane pensioenen per 1 januari 2015, zoals vastgesteld eind 2014 door het bestuur, bedraagt 1,0% (2014: 2,5%).

Voor deelnemers van werkgever BP Raffinaderij Rotterdam B.V., die voor 1 januari 2006 al deelnemer waren en deelnemen aan de Pensioenregeling 2006 zijn de premievrije pensioenaanspraken opgebouwd voor 2006 verhoogd met 1,5% (2014: 2,0%).

19. Pensioenuitvoeringskosten

	2015	2014
Kosten pensioenuitvoering en bestuursondersteuning	1.190	1.223
Controle en advieskosten	1.117	356
Doorbelasting BP Europa SE - BP Nederland	51	50
Overige kosten	151	111
	<u>2.509</u>	<u>1.740</u>

De kosten pensioenuitvoering en bestuursondersteuning zijn in 2015 toegenomen door de afschaffing van de BTW-koepelvrijstelling voor pensioenadministratiekosten. Dit is niet zichtbaar omdat in 2014 hogere éénmalige kosten gerelateerd aan de nieuwe pensioenregeling zijn opgenomen.

De advieskosten 2015 zijn hoger dan in 2014, in verband met gemaakte advieskosten in verband met de overgang naar het pan-Europees fonds en de beoogde liquidatie van het pensioenfonds.

Onderstaande accountantskosten betreffen Ernst & Young Accountants LLP.

	2015	2014
Accountantskosten certificering jaarrekening huidig boekjaar	56	58
Accountantskosten certificering jaarrekening voorgaand boekjaar	-6	-1
	<u>50</u>	<u>57</u>

Personeelsleden

Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst. De beheersactiviteiten worden op basis van een overeenkomst verricht door personeel in dienst van de pensioenadministrateur dan wel vermogensbeheerder.

20. Mutatie technische voorzieningen

	2015	2014
Pensioenopbouw	19.133	18.209
Toeslagen	2.922	24.217
Rentetoevoeging	1.851	3.238
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-33.018	-30.651
Vrijval excassokosten	-518	-447
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	4.224	900
Wijziging marktrente	54.794	166.496
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-233
Overige wijzigingen	-3.011	-2.331
	<u>46.377</u>	<u>179.398</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen het effect op de technische voorzieningen uit hoofde van de in het verslagjaar opgebouwde nominale pensioenrechten.

Toeslagen

Deze post bestaat uit de lasten van de in het boekjaar toegekende toeslagen uit hoofde van de voorwaardelijke toeslagverlening.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 0,181% (2014: 0,379%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2014 (2014: 31 december 2013).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Vrijval excassokosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarden van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

De mutatie in 2015 bestaat uit de volgende componenten:

- | de omrekening van de technische voorzieningen op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december 2014, één jaar forward, naar de rentetermijnstructuur per 31 december 2015 inclusief 3-maandsmiddeling: + 43.773,
- | het effect van het vervallen van de 3-maandsmiddeling: - 11.305,
- | het effect van de overgang naar de nieuwe UFR: + 22.326.

Wijziging actuariële uitgangspunten

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de technische voorzieningen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Vanaf boekjaar 2014 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2014 van het Actuarieel Genootschap (AG). De algemene sterftetekansen die volgen uit de tafel worden voor het pensioenfonds gecorrigeerd door gebruik te maken van de correctiefactoren uit de tabel "Mercer - model 2012 Hoog".

Overige wijzigingen

	2015	2014
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	947	1.242
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	114	771
Resultaat op mutaties	1.537	618
Resultaat op overige technische grondslagen	-135	-300
Resultaat overige resultaten	548	-
	<u>3.011</u>	<u>2.331</u>

21. Mutatie voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2015	2014
Excedent, vrijwillig bijsparen, prepensioen	-94	8.616
Netto pensioensparen	202	-
	<u>108</u>	<u>8.616</u>

22. Mutatie langlopende schulden

	2015	2014
Toekenning VPL-aanspraken	-3.586	-2.711
Rendement	422	2.814
Dotatie door sponsor	-	6.535
	<u>-3.164</u>	<u>6.638</u>

Dit betreft de verplichting voor de voorwaardelijke overgangsregeling (VPL).

23. Saldo overdrachten van rechten risico pensioenfonds

	2015	2014
Overgenomen pensioenverplichtingen	-3.002	-1.498
Uitgaande waardeoverdrachten	457	571
	<u>-2.545</u>	<u>-927</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van pensioen.

Bij de overgenomen pensioenverplichtingen in 2015 is 1,8 miljoen afkomstig van Aegon in het kader van het per 1 januari 2015 overnemen van een groep deelnemers die in 2002 niet mee overgekomen waren bij de collectieve waardeoverdracht van Aegon naar het pensioenfonds. Dit is bij DNB gemeld.

	2015	2014
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	-4.792	-1.466
Ottrekking aan de technische voorzieningen	568	566
	<u>-4.224</u>	<u>-900</u>

	2015	2014
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- de overgenomen pensioenverplichting	-419	-32
- de overgedragen pensioenverplichting	-111	5
	<u>-530</u>	<u>-27</u>

In de toevoeging aan de technische voorzieningen (- € 4.792) is de bijdrage van de werkgever voor de deelnemers van de overdracht Aegon meegenomen. Hierdoor is er een positief resultaat op de overgenomen pensioenverplichtingen. De werkgeversbijdrage van € 2.209 is opgenomen onder premiebijdragen.

24. Saldo overdrachten van rechten risico deelnemers

	2015	2014
Inkomende waardeoverdrachten	-338	-162
Uitgaande waardeoverdrachten	2.033	1.348
	<u>1.695</u>	<u>1.186</u>

25. Herverzekeringen

	2015	2014
Premies herverzekeringen	1.821	1.449
Totaal premies	<u>1.821</u>	<u>1.449</u>
Periodieke uitkeringen	-163	-106
Risicokapitaal bij overlijden	-523	-408
Totaal uitkeringen	<u>-686</u>	<u>-514</u>
	<u>1.135</u>	<u>935</u>

26. Overige lasten

	2015	2014
Bijdragen excedent AO-ers vorig boekjaar	<u>16</u>	<u>-</u>

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds BP heeft de jaarrekening 2015 vastgesteld in de vergadering van 8 juni 2016.

Rotterdam, 8 juni 2016

Stichting Pensioenfonds BP
Het bestuur

S. Gunnewijk (voorzitter)

A.J.M. Baltussen

A. Bakels

N. Bergmans

H.J. Lindaart

P. Koole

J.A. Nieuwenhuize

M.A. Roberts

OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

1 Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

De pensioenrechten en -verplichtingen zijn per 1 juni 2016 overgedragen aan het pan-Europese pensioenfonds van BP: het OFP BP Pensioenfonds in België. De stichting zal binnen afzienbare tijd geliquideerd worden. Het bestuur verwacht dat de stichting te allen tijde aan al haar verplichtingen zal voldoen.

2 Herstelplan

Het pensioenfonds heeft 2 maanden uitstel gekregen voor indiening van het herstelplan. Het herstelplan zou ingediend moeten worden per 1 juni 2016 in plaats van 1 april 2016. Gezien de overdracht naar OFP BP Pensioenfonds per 1 juni 2016 is dit vervallen.

3 Toeslagverlening

Op de pensioenaanspraken van deelnemers in de Pensioenregeling 2015 wordt jaarlijks een toeslag verleend ter hoogte van de prijsinflatie. Deze verhoging is maximaal 4%. De toeslagverlening vindt jaarlijks plaats op 1 januari over de tot en met 31 december van het voorafgaande jaar opgebouwde pensioenaanspraken, voor het eerst per 1 januari 2016. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 20 januari 2016 besloten om de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers per 1 januari 2016 met 0,60% te verhogen. Deze toeslag, onderdeel van de premie, wordt gefinancierd door de werkgevers.

4 Bestemming saldo van baten en lasten

Het bestuur heeft besloten om het saldo baten en lasten van €9.425, toe te voegen aan de Algemene Reserve.

5 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds BP te Rotterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2015.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaire ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds BP, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,2% van de technische voorzieningen (ofwel afgerond € 2,2 miljoen). Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 298 duizend te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- | de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- | de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- | het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met de balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 lid 1 waaraan niet wordt voldaan omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Het pensioenfonds is bij de vaststelling van de kostendekkende premie voor boekjaar 2015 uitgegaan van de in 2014 geldende wet- en regelgeving.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds BP is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amstelveen, 8 juni 2016

Drs. B. van Boeschoten AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

6 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het Bestuur van
Stichting Pensioenfonds BP
Rotterdam

Verklaring over de jaarrekening 2015

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2015 van Stichting Pensioenfonds BP te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds BP op 31 december 2015 en van het resultaat over 2015, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

de balans per 31 december 2015;

de staat van baten en lasten over 2015;

de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds BP (hierna: de stichting) zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 6,0 miljoen
Toegepaste benchmark	0,5% van het pensioenvermogen, zijnde het totaal van de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds, de voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers en de reserves.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van de stichting en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritische grens bevindt, alsmede rekening gehouden met de toekomst van het pensioenfonds.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 0,3 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In deze paragraaf beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Risico	Onze controleaanpak
Toekomst van het pensioenfonds	
<p>In 2016 heeft het bestuur van de stichting het definitieve besluit genomen om de pensioenrechten en –verplichtingen over te dragen. Deze overdracht heeft plaatsgevonden per 1 juni 2016. De stichting heeft dit toegelicht in het onderdeel ‘Toekomst van het fonds’ in hoofdstuk 4 ‘Algemene toelichting’, waarin uiteengezet is dat de pensioenrechten en –verplichtingen per 1 juni 2016 zijn overgedragen aan het pan-Europese pensioenfonds van BP: het OFP BP Pensioenfonds in België, en dat de stichting binnen afzienbare tijd geliquideerd zal worden. Het bestuur verwacht dat de stichting te allen tijde aan al haar verplichtingen zal voldoen.</p> <p>De stichting past RJ170 Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit (herzien 2014) toe bij het opmaken van de jaarrekening 2015. De gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving zijn derhalve niet aangepast ten opzichte van vorig jaar.</p>	<p>Wij hebben kennis genomen van de relevante documentatie in het kader van de toekomst van het pensioenfonds, waaronder het bestuursbesluit tot overdracht en de verklaring van geen bezwaar van de Nederlandse en Belgische toezichhouder, en de impact van deze ontwikkelingen op de toereikendheid van de gehanteerde grondslagen beoordeeld.</p>
Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad	
<p>De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds.</p> <p>In 2015 is de beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd. Dit is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. De stichting is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of de stichting voldoende buffers heeft.</p>	<p>Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2015 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerende actuaire gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van de stichting beoordeeld op basis van het actuariael rapport van de certificerende actuaire en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.</p>

Risico	Onze controleaanpak
<p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.</p>	<p>Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maand-dekkingsgraden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Voor verslagjaar 2015 hebben wij de additionele storting van de werkgever als key-item geïdentificeerd. • Daarnaast heeft de certificerende actuaire een plausibiliteitstoets uitgevoerd op ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerende actuaire.
Waardering en toelichting van niet-(beurs)genoteerde beleggingen	
<p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van de stichting. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Deze marktwaarde is niet in alle gevallen te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van onafhankelijke taxaties, netto-contante-waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-beursgenoteerde fondsen.</p> <p>De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij (onafhankelijke) taxaties en netto-contante-waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. De posities in niet-beursgenoteerde fondsen kennen eveneens inherente waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers. In onze risico-inschatting houden wij rekening met het feit dat de onderliggende beleggingen in deze niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen veelal genoteerde marktprijzen als basis van de waardering kennen, hetgeen de schattingsonzekerheid verlaagt.</p>	<p>Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruik gemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij met de andere accountant de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en als onderdeel van de kwaliteitsreview vastgesteld dat de volgende controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor beleggingen met een notering is de waardering afgestemd met minimaal één onafhankelijke prijsbron.

Risico	Onze controleaanpak
<p>De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in de paragraaf 'Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '1. Beleggingen voor risico pensioenfonds'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2015 € 418,9 miljoen is belegd in niet-(beurs)genoteerde fondsen. Dit betreft 37,5% van de totale beleggingen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de niet-(beurs)genoteerde beleggingen niet juist gewaardeerd zijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Voor niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, zijn de waarderungen geverifieerd met gecontroleerde jaarrekeningen 2015 van deze fondsen. Waar deze (nog) niet beschikbaar zijn, is de aansluiting vastgesteld met de meest recente (niet-gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum, alsmede de back-testing (met gecontroleerde jaarrekeningen) en de monitoring procedures van de uitvoeringsorganisatie onderzocht. <p>Tot slot hebben wij de toelichtingen op de beleggingen getoetst.</p>
Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen	
<p>De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van de stichting. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij de stichting, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle.</p> <p>De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in de paragraaf 'Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '7. Technische voorzieningen'. Uit de paragraaf 'Schattingwijzigingen grondslagen technische voorzieningen voor risico pensioenfonds' zoals opgenomen in hoofdstuk 4 'Algemene toelichting' blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden met betrekking tot de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur door het vervallen van de driemaandsmiddeling per 1 januari 2015 (verlaging voorziening € 11,3 miljoen) en de aanpassing van de UFR in juli 2015 (verhoging voorziening € 22,3 miljoen).</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd zijn.</p>	<p>Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van de stichting. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2015. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de effecten van de wijzigingen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen

Risico	Onze controleaanpak
	veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn.
Uitvoering van vermogensbeheer en pensioenbeheer processen bij de uitvoeringsorganisatie	
<p>De stichting heeft de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer uitbesteed aan derde partijen. Het bestuur blijft conform wetgeving eindverantwoordelijk voor de gehele dienstverleningsketen. De financiële informatie die ontvangen wordt van deze partijen is opgenomen in de jaarrekening van de stichting. De stichting heeft dit toegelicht in de paragraaf 'Risicobeheer en derivaten' van de jaarrekening.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de uitbesteede processen niet goed worden beheerst en dat de ontvangen financiële informatie van de uitbestedingspartijen niet betrouwbaar is.</p>	<p>Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening, hebben wij de juiste werking van interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie en de vermogensbeheerder beoordeeld op basis van de ontvangen ISAE 3402 rapportages. Verder hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd zoals cijferanalyses en deelwaarnemingen gericht op de uitkomsten van de relevante financiële informatiestromen.</p>

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening en voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het bestuursverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Benoeming

Wij zijn door het bestuur benoemd als accountant van de stichting. Ondergetekende treedt op als externe accountant sinds de controle van het boekjaar 2014.

Maastricht, 8 juni 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. R.E.J. Pluymakers RA

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2015		2014	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.097		1.127
Nieuwe toetredingen	55		52	
Revalidering	-		-1	
Ontslag met premievrije aanspraak	-50		-35	
Ingang pensioen	-27		-44	
Overlijden	-1		-1	
Andere oorzaken	6		-1	
		-17		-30
Stand einde boekjaar		1.080		1.097
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.339		1.393
Ontslag met premievrije aanspraak	50		35	
Revalidering	-		1	
Waardeoverdrachten	-8		-8	
Ingang pensioen	-65		-75	
Overlijden	-3		-5	
Afkopen	-3		-1	
Andere oorzaken	-		-1	
		-29		-54
Stand einde boekjaar		1.310		1.339
Pensioengerechtigden				
Stand vorig boekjaar		1.887		1.788
Ingang pensioen	92		119	
Toekenning nabestaandenpensioen	37		45	
Afkopen	-3		-2	
Beëindiging wezenpensioen	-5		-4	
Expiratie arbeidsongeschiktheidspensioenen	-		-2	
Overlijden	-57		-57	
Overige oorzaken	12		-	
		76		99
Stand einde boekjaar		1.963		1.887
		4.353		4.323

2 PENSIOENREGELINGEN EN TOESLAGVERLENING

Het pensioenfonds voert de pensioenregelingen uit voor de medewerkers van BP Europa SE - BP Nederland en van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. Het pensioenfonds kent zowel uitkeringsovereenkomsten als premieovereenkomsten. De hieruit voortvloeiende rechten en plichten zijn opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst en de relevante pensioenreglementen. Daarnaast verzorgt het pensioenfonds de uitkeringen van de pensioenen uit eerdere pensioenregelingen van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. voor zover deze verplichtingen zijn overgedragen aan het pensioenfonds.

Hierna wordt in kernbegrippen en op hoofdlijnen een overzicht gegeven van de pensioenregelingen en de toeslagverlening per 1 januari 2015.

1. Pensioenreglement 2015 van BP

In december 2014 hebben de sociale partners van BP Europa SE - BP Nederland en BP Raffinaderij Rotterdam B.V. een akkoord gesloten over de wijziging van de betreffende pensioenregeling als gevolg van de aanpassing van het fiscale kader. De sociale partners hebben het volgende afgesproken:

- | Er geldt één pensioenregeling voor alle huidige en toekomstige werknemers van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. en BP Europa SE - BP Nederland.
- | De nieuwe regeling is een middelloonregeling in plaats van een eindloonregeling.
- | Het opbouwpercentage is verlaagd van 1,9% (eindloon) naar 1,875% (middelloon). 1,875% is het fiscaal maximale opbouwpercentage in een middelloonregeling. In een eindloonregeling is dat 1,657%.
- | In de nieuwe regeling geldt per 1 januari 2015 de fiscaal minimale franchise en het fiscaal maximale pensioengevend salaris. Hierdoor is de maximale pensioengrondslag in de nieuwe middelloonregeling hoger dan in de oude eindloonregeling.
- | Er wordt geen premie meer gestort in de bestaande beschikbare premieregeling (aanvullende- of excedentregeling). De premiestorting in de 15-jaars overgangsregeling van BP Europa SE - BP Nederland wordt wel voortgezet.
- | De deelnemersbijdrage wordt verlaagd naar 3% van de pensioengrondslag.

De opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers in de middelloonregeling worden jaarlijks onvoorwaardelijk verhoogd op basis van de Nederlandse prijsinflatie (gemaximeerd op 4%).

Salaris, franchise en pensioengrondslag

De Pensioenregeling 2015 is een middelloonregeling. Dit betekent dat de pensioentoezegging wordt gebaseerd op de gemiddelde pensioengrondslag. Feitelijk wordt er jaarlijks pensioen opgebouwd over de pensioengrondslag van het betreffende jaar. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris tot het maximum pensioengevend salaris minus de franchise.

Het pensioengevend salaris in enig jaar is gelijk aan het in het betreffende kalenderjaar verdiende vaste salaris inclusief het ploegdienstsalaris, vakantiegeld en dertiende maand.

Het maximum pensioengevend salaris is gelijk aan de maximale fiscale grens voor bruto pensioenregelingen (€ 100.000 per 1 januari 2015). Dit bedrag wordt jaarlijks verhoogd door de overheid. De franchise is per 1 januari 2015 gelijk aan de fiscaal minimale franchise (€12.642 per 1 januari 2015). De franchise wordt jaarlijks per 1 januari aangepast met de prijsinflatie, maar kan nooit lager zijn dan de geldende fiscaal minimale franchise.

De prijsinflatie is de procentuele stijging van het jaargemiddelde van de Nederlandse prijsinflatie (jaargemiddelde van het consumentenprijsindexcijfer, niet afgeleid, zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek) van het kalenderjaar voorafgaand aan de peildatum ten opzichte van het jaargemiddelde van het kalenderjaar daarvoor, afgerond op één decimaal.

Verzekerde pensioenen

- | Ouderdompensioen: Het ouderdompensioen wordt uitgekeerd vanaf de pensioendatum, zijnde de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer de 67-jarige leeftijd bereikt. Er is mogelijkheid om te vervroegen tussen 57 en 67 jaar.
De opbouw van het ouderdompensioen is gelijk aan 1,875% van de pensioengrondslag in het betreffende jaar. Bij een parttime dienstverband wordt dit naar rato aangepast
- | Partnerpensioen: Het opgebouwde partnerpensioen bedraagt 70% van het opgebouwde ouderdompensioen. Bij vooroverlijden geldt een partnerpensioen op basis van 70% van het in uitzicht gestelde levenslange ouderdompensioen.
- | Tijdelijk partnerpensioen: Voor alle deelnemers is tijdelijk partnerpensioen (tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de partner) verzekerd op risicobasis. De hoogte van het tijdelijk partnerpensioen bedraagt 10% van het te bereiken ouderdompensioen.
- | Wezenpensioen: Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdompensioen.
Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot de 23-jarige leeftijd van de wees. Voor de gewezen deelnemer blijft een premievrije aanspraak op wezenpensioen bestaan.
- | Pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid: Als een deelnemer meer dan 35% arbeidsongeschikt wordt en een WIA-uitkering ontvangt, wordt zijn pensioenopbouw (gedeeltelijk) voorgezet om pensioenverlies te voorkomen.
- | Arbeidsongeschiktheidspensioen: Voor alle deelnemers met een salaris boven de WIA-grens is er een arbeidsongeschiktheidspensioen verzekerd. Bij gehele arbeidsongeschiktheid is het arbeidsongeschiktheidspensioen gelijk aan 70 % van het gedeelte van het jaarsalaris boven de WIA-loongrens. Bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid wordt het arbeidsongeschiktheidspensioen vastgesteld rekening houdend met het uitkeringspercentage behorende bij de mate van arbeidsongeschiktheid.

2. Gesloten en slapende pensioenreglementen

Het pensioenfonds voert naast de Pensioenreglement 2015 van BP zes andere pensioenreglementen van BP Raffinaderij Rotterdam B.V. en BP Europa SE - BP Nederland uit:

- Pensioenreglement 1998 van BP Europa SE - BP Nederland;
- Pensioenreglement 2002 van BP Europa SE - BP Nederland;
- Pensioenreglement 2006 van BP Europa SE - BP Nederland;
- Pensioenreglement 1991 van BP Raffinaderij Rotterdam B.V.;
- Pensioenreglement 2003 van BP Raffinaderij Rotterdam B.V.;
- Pensioenreglement 2006 van BP Raffinaderij Rotterdam B.V.

Vanaf 1 januari 2015 vallen alle actieve deelnemers en arbeidsongeschikte deelnemers onder het Pensioenreglement 2015. In de bovenstaande zes reglementen wordt geen pensioen meer opgebouwd. De pensioenaanspraken en -rechten van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden wijzigden niet door de invoering van de nieuwe regeling.

3. Toeslagen regelingen BP Europa SE - BP Nederland en BP Raffinaderij Rotterdam B.V.

De maatstaf voor toeslagverlening is de volledige Nederlandse prijsinflatie. De exacte definitie hiervan: 'het jaargemiddelde van de Nederlandse prijsinflatie (jaargemiddelde CPI, niet-afgeleid)'.

Toeslag inactieve deelnemers

De toeslag van de premievrije en ingegane pensioenrechten is voorwaardelijk en op de navolgende wijze uitgewerkt. Wanneer in enig jaar het voortschrijdende gemiddelde procentuele rendement dat het pensioenfonds behaalt over zijn beleggingen (gemeten over een periode van vijf jaar) meer dan de benchmark bedraagt, zal het bestuur een budget vaststellen dat kan worden aangewend voor het verlenen van toeslagen. Het aldus vast te stellen budget bedraagt het verschil tussen het voortschrijdende gemiddelde rendement (gemeten over een periode van vijf jaar), uitgedrukt als percentage, minus de benchmark. Het resulterende percentage wordt vermenigvuldigd met de technische voorzieningen die betrekking hebben op de gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden (betreft de gerechtigden voor toeslagverlening) in de pensioenregelingen van respectievelijk BP Raffinaderij Rotterdam B.V. en BP Europa SE - BP Nederland, berekend op basis van de fondsgrondslagen en inclusief de bij het pensioenfonds gebruikelijke opslag voor wezenpensioen en excassokosten.

Indien het vermogen van het pensioenfonds lager is dan het minimum vereist vermogen zoals omschreven in artikel 5 en er op basis van dit artikel een toeslag dient te worden verleend, zal respectievelijk BP Raffinaderij Rotterdam B.V. en BP Europa SE - BP Nederland het in dit artikel omschreven budget ter beschikking stellen aan het pensioenfonds.

Toeslag actieve deelnemers

De toeslag voor de actieve deelnemers volgt de prijsinflatie (maximaal 4% per jaar). Deze toeslag wordt gefinancierd door de werkgevers.